

บทที่ 2 อัตลักษณ์ของบุคคล

ตามทัศนะของริเกอร์นั้น การบ่งชี้อัตลักษณ์ของปัจเจกหรือชุมชนก็คือการตอบคำถามว่า "ใคร" เช่น "ใครทำสิ่งนี้" หรือ "ใครคือผู้กระทำ" เราตอบคำถามนี้ด้วยการบอกชื่อของใครบางคน นั่นคือ การระบุชื่อเฉพาะ พื้นฐานของความคงทนถาวร (permanence) ของชื่อเฉพาะนี้ หรือการที่จะตัดสินใจว่าประธาน (subject) ผู้กระทำที่เราระบุชื่อเฉพาะว่าเป็นคนเดียวกันตลอดช่วงชีวิตนับตั้งแต่เกิดจนตายนั้นก็คือเรื่องเล่า การที่จะตอบคำถามว่า "ใคร" จึงต้องอาศัยการเล่าเรื่องราวชีวิต เรื่องที่ถูกเล่า นั้นบอกเล่าเกี่ยวกับการกระทำของ "ใคร" คนนั้น และอัตลักษณ์ของ "ใคร" ที่ว่านี้ก็คืออัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่า ริเกอร์เห็นว่าหากไม่พิจารณาการเล่าเรื่อง (narration) ปัญหาอัตลักษณ์ของบุคคลก็ถือเป็นปัญหาที่ไม่มีทางออก คือจะต้องเลือกว่าตัวประธานเป็นเอกลักษณ์กับตัวมันเอง (identical with itself) ในบรรดาสิ่งทั้งหลาย (diversity) หรือจะต้องถือตามฮูม (Hume) หรือนิทเชอ (Nietzsche) คือตัวประธานของอัตลักษณ์นั้นเป็นเพียงมายาภาพ (Ricoeur, 1984: 246) ริเกอร์เห็นว่า สามารถแก้ปัญหา กลืนไม่เข้าคายไม่ออก (dilemma) ได้โดยอาศัยมโนทัศน์อัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่าซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์เชิงวิภาษระหว่างความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) กับความเป็นตัวตน (selfhood) ริเกอร์เห็นว่า คำตอบสำหรับคำถามที่ว่า "ใคร" ก็คือ "ตัวตน" (self) ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวตนนี้ริเกอร์เสนอแนวการศึกษาที่เรียกว่า "ศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตน"

2.1 ศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตน

\ แก่นของปรัชญาของริเกอร์นั้นคือความเข้าใจตัวเอง (self-understanding) ด้วยการตีความตัวเอง (self-interpretation) ผ่านทางตัวประสานผ่าน (mediations) ต่างๆ อันได้แก่ สัญญะสัญลักษณ์ และเรื่องเล่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเล่านั้นถือเป็นตัวประสานผ่านที่มีความสำคัญ (Ricoeur, 1992 : 144 n1) ความรู้หรือความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเอง (self-knowledge) ไม่ใช่ความเข้าใจตัวประธานในฐานะที่เป็นตัวตน (ego) แบบเห็นแก่ตัวหรือหลงรูปเงาตัวเอง (narcissus) หากแต่เป็นตัวตนของความรู้เข้าใจตนเองอันเป็นผลจากชีวิตที่ได้รับการตรวจสอบ (an examined life) ความคงเส้นคงวาของตัวตนจึงหมายถึงตัวตนที่เป็นผลจากการขัดเกลาของวัฒนธรรม กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเข้าใจเรื่องตัวตนนั้นไม่ใช่ตัวประธานที่ตั้งตัวเองเป็นสมมติฐาน (self-positing subjectivity) ตั้งแต่ต้น

หากแต่จะต้องเข้าใจทางอ้อมโดยอาศัยการตีความตัวประธานผ่านต่างๆ ในแง่นี้ ความเข้าใจตัวตนจึงไม่ใช่ต้นทาง หากแต่เป็นปลายทาง ทักษะเกี่ยวกับอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่านี้ มีผลต่อทั้งชุมชนและปัจเจกบุคคล ริเกอร์เห็นว่า เราสามารถพูดถึงความคงเส้นคงวาของตัวตนในระดับของชุมชนได้เช่นเดียวกับที่เราพูดถึงตัวประธานที่เป็นปัจเจกบุคคล อัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคลและชุมชนเกิดจากร่องเล่า ซึ่งกลายมาเป็นประวัติศาสตร์จริงๆ ของปัจเจกบุคคลหรือชุมชน¹ (Ricoeur, 1984: 247)

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่าของริเกอร์ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวประธาน (subject) ในหนังสือ *Oneself as Another* นั้น ริเกอร์มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับตัวตน (self) โดยนำมาในทัศนอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่ามาอธิบาย เพื่อชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ในลักษณะการวิภาษ (dialectic) ของอัตลักษณ์ทั้งสองแบบในกรอบของเรื่องเล่า อันได้แก่ ความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) และความเป็นตัวตน (selfhood) ริเกอร์พิจารณาปัญหาเรื่องตัวตนในกรอบของประวัติศาสตร์ที่เขาเรียกว่าปรัชญาเกี่ยวกับตัวประธาน ได้แก่ แนวคิด *cogito*² ของเดการ์ตส์ ที่มีลักษณะเป็นหลักฐานในการดำรงอยู่ของตนเองตัวเอง (self-evidence) และเป็นรากฐานให้กับการดำรงอยู่ของตัวเอง (self-foundation) ซึ่งถือเป็นความทะเยอทะยานที่จะเป็นความจริงขั้นแรกอันสูงส่ง (truth) แต่ในขณะเดียวกันก็มีปรัชญาของนิทเชอซึ่งปฏิเสธ *cogito* และเห็นว่าเป็นเพียงมายาภาพ ความทะเยอทะยานดังกล่าวมีลักษณะสุดโต่งมาตั้งแต่เดการ์ตส์จนถึงยูลเชิร์ลในหนังสือ *Cartesian Meditations* ลักษณะสำคัญในการใช้รูปแบบ *cogito* เดการ์ตส์เสนอเป็นรากฐานคือการเริ่มต้นด้วยการสงสัยที่แท้จริง อันได้แก่ การตั้งข้อสงสัยต่อทักษะที่เป็นสามัญสำนึก ศาสตร์ที่มีความแน่นอนสูง อันหมายถึงวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และชนบททางปรัชญา เดการ์ตส์อาศัยการสร้างสมมติฐานถึงอัจฉริยะผู้ชั่วร้ายซึ่งเป็นภาพด้านกลับของพระเจ้า และการที่ *cogito* เกิดจากเงื่อนไขความสงสัยนี้ก็

¹ ตัวอย่างที่ริเกอร์ยกมาอ้างในกรณีของประวัติศาสตร์ของชุมชน คืออิสราเอล ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ผูกตัวเองอยู่กับเรื่องเล่าเกี่ยวกับตัวเองในระดับที่สูงมาก ในแง่หนึ่ง เป็นการนำเรื่องเล่ามาเป็นหลักบัญญัติ (canon) ในการแสดงออกหรือการไตร่ตรอง บุคลิกลักษณะของคนกลุ่มนี้ ผูกโยงเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าของเหล่าบิดาจารย์ (patriarchal narrative) เช่น Exodus การปักฐานอยู่ในดินแดนคานาอัน ระบอบการปกครองโดยกษัตริย์ดาวิด (Davidic monarchy) และการลี้ภัยจากดินแดนและการหวนคืน การเล่าเรื่องเหล่านี้ถือเป็นประจักษ์พยาน (testimony) เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของอิสราเอลในพระคัมภีร์ (biblical Israel) ซึ่งกลายมาเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชน ความสัมพันธ์ที่กล่าวมานี้มีลักษณะเป็นวงจร คือ ชุมชนทางประวัติศาสตร์ที่เรียกว่ายิว ได้อัตลักษณ์จากตัวบทที่ชุมชนนั้นสร้างขึ้น (Ricoeur, 1984: 243)

² คำว่า "cogito" เป็นคำภาษาละติน ซึ่งมาจากข้อความว่า "Cogito ergo sum" แปลว่า "ฉันคิด ดังนั้น ฉันดำรงอยู่" (I think therefore I exist.) ข้อความดังกล่าวเป็นสิ่งที่เดการ์ตส์ได้มาจากการพยายามพิสูจน์การดำรงอยู่ของ "ฉัน"

เพราะว่ามีผู้ที่กำลังสงสัยอยู่ (Ricoeur, 1992 : 4-5) ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปถึงการดำรงอยู่ของตัว "ฉัน" อันเป็นที่มาของข้อวิจารณ์ของริเกอร์ที่ว่า *cogito* มีลักษณะเป็นหลักฐานของการดำรงอยู่ของตนเอง ริเกอร์วิจารณ์ว่า เป็นความพยายามที่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากจำเป็นจะต้องอาศัยภววิทยาของสิ่งอื่น (Other) นั่นก็คือการดำรงอยู่ของพระเจ้าในการเป็นหลักฐานถึงการดำรงอยู่ของตัว "ฉัน"

การที่เดการ์ตส์สงสัยการดำรงอยู่ของร่างกายของตัวประธานกับร่างกายเชิงกายภาพทุกชนิด ทำให้ตัวประธานขาดการยึดโยง (anchorage) อยู่กับโลกทางกายภาพ แต่ก็ยังมีใครบางคนสามารถที่จะกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการหลอกตัวเองและบอกว่าความคิดของตนเองผิดทั้งหมด และเป็นเพียงจินตนาการ อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่าประธานหรือ "ฉัน" ที่สงสัยทุกอย่างรวมทั้งการดำรงอยู่ของร่างกายของตนที่อยู่ในกาลและเทศะ ตัวประธานที่เกี่ยวข้องกับการสงสัยนี้จึงเป็นสิ่งที่ขาดความเป็นอื่น (other) เพราะเมื่อขาดการยึดโยงดังกล่าวก็เท่ากับขาดเงื่อนไขของการสนทนา เราไม่อาจกล่าวได้ว่าการไตร่ตรองของตัวประธานใน *cogito* เป็นการพูดคนเดียว (monologue) เนื่องจาก การพูดคนเดียวมีสมมติฐานถึงการขัดจังหวะการสนทนา (dialogue) (ibid; 6 n8) ริเกอร์เห็นว่า "ฉัน" ใน *cogito* เป็นตัวประธานที่ล่องลอย (free-floating subjectivity) การที่ "ฉัน" ต้องการสงสัยก็เพราะมีเจตนาที่จะมุ่งสู่ความแน่นอน (certainty) และความจริง (truth) ความต้องการค้นพบความจริงของสิ่งต่างๆ การสงสัยนี้ทำให้เดการ์ตส์กล่าวได้ว่าไม่มีสิ่งที่ดำรงอยู่จริงในช่วงขณะของการสงสัย หรือเป็นไปได้ที่สรรพสิ่งและสรรพศาสตร์อาจไม่ได้ดำรงอยู่จริง และสิ่งที่ตัวประธานผู้สงสัยต้องการก็คือ "สิ่งที่แน่นอนและสงสัยไม่ได้" ซึ่งนำไปสู่การกลับหัวความสงสัยให้เป็นความแน่นอนของ *cogito* ดังจะเห็นได้จาก "Second Meditation" เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับเจตนาของภววิทยาแห่งความสงสัย ความแน่นอนแรกที่ได้จากการสงสัยก็คือความแน่นอนของการดำรงอยู่ของตัวฉันเอง (ibid; 6-7)

นอกจากนี้ สถานะของตัวประธานใน *cogito* ไม่ได้มีลักษณะของประธานผู้พูด ผู้กระทำ ตัวละครในเรื่องเล่า ตัวประธานแห่งความรับผิดชอบทางศีลธรรม ตัวประธานในที่นี้ถูกลดทอนไปเป็นกิจแห่งการคิด (act of thinking) ซึ่งสามารถที่จะมีชัยเหนือความสงสัยได้ เพราะความสงสัยก็คือการคิด และความสงสัยเป็นสิ่งที่เกิดจากความสมัครใจ (voluntary) และเป็นอิสระ ความคิดจึงเป็นการมีสมมติ (posit) ตัวเองล่วงหน้า สำหรับเดการ์ตส์แล้ว "ฉันดำรงอยู่ด้วยการคิด" (I exist thinking) จึงถือเป็นความจริงแรกและเป็นความจริงที่ไม่มีอะไรเกิดขึ้นก่อนความจริงนี้ ริเกอร์เห็นว่า การที่ "ฉันดำรงอยู่เมื่อคิด" จะเป็นความจริงแรกที่รู้โดยฉับพลันผ่านการไตร่ตรองเกี่ยวกับความสงสัยได้ก็ต่อเมื่อความจริงอื่นๆ ทั้งหมดเกิดขึ้นตามมาจากความแน่นอนของ *cogito* อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่าความแน่นอนของ *cogito* เป็นเพียงความจริงเชิงอัตวิสัย ใน "Third Meditation" เดการ์ตส์กลับลำดับของการค้นพบ ซึ่งเป็นการพิสูจน์ "ฉัน" ไปสู่การดำรงอยู่ของพระเจ้า จากนั้นจึงเป็นสารัตถะทางคณิตศาสตร์ สิ่งสัมผัส

รับรู้ได้ และร่างกายตามลำดับ พระเจ้าจึงกลายเป็นห่วงโซ่แรกที่จะทอดไปสู่ความจริงอื่นๆ การที่ *cogito* จะเป็นความจริงแรกได้นั้น จำเป็นจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามีเพียงลำดับเดียวเท่านั้น คือลำดับที่มี *cogito* เป็นจุดเริ่มต้น และลำดับอื่นๆเป็นผลจากจุดเริ่มต้นนี้ แต่ดูเหมือนว่าเดคาร์ตส์จะกลับลำดับด้วยการให้ความแน่นอนของ *cogito* เป็นสิ่งที่จะต้องได้รับการยืนยันจากพระเจ้า ซึ่งเป็นการเป็นข้อยืนยันของสิ่ง (truth of thing) (ibid; 8)

มโนภาพเกี่ยวกับตัวฉันเองนี้สัมพันธ์กับการตระหนักของฉันถึงสิ่งอื่น (Other) ซึ่งก็คือพระเจ้า ทำให้ *cogito* มีสถานะชั้นสองทางญาณวิทยา กล่าวคือ การดำรงอยู่ของพระเจ้ามาก่อนการดำรงอยู่ของฉัน เนื่องจากฉันเป็นสัตว์ (being) ที่ไม่สมบูรณ์และมีข้อจำกัด พระเจ้าทำให้ฉันดำรงอยู่ และให้ความคงทนถาวร (permanence) เกี่ยวกับตัวฉัน แต่ก็ไม่ใช้ความคงทนถาวรโดยตัวมันเอง เพราะจะต้องผูกอยู่กับการดำรงอยู่ของพระเจ้า ผลที่เกิดจากการกลับลำดับการให้เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ได้มีลักษณะเป็นเส้นตรง หากแต่มีลักษณะเป็นเงื่อนปมซึ่งนำกลับไปสู่จุดเริ่มต้น ริเกอร์เห็นว่าเดคาร์ตส์ไม่สามารถที่จะนำ *cogito* อันเป็นที่มาของ "ฉัน" ออกจากวงจรรูทินทางนี้ได้ หากพิจารณาว่า *cogito* เป็นรากฐาน แต่ก็ไม่มีความจริงอื่นๆตามมา โดยที่ไม่กลับลำดับการให้เหตุผลดังที่กล่าวมาแล้ว (ibid; 10) ข้อวิจารณ์นี้แสดงถึงความล้มเหลวของ *cogito* ที่พยายามจะเป็นรากฐานของตนเอง (self-foundation) ในที่สุดแล้ว ก็จำเป็นจะต้องอาศัยภววิทยาของสิ่งอื่น หรือพระเจ้าในการที่จะเป็นรากฐานให้กับการดำรงอยู่ของ "ฉัน"³

ริเกอร์เห็นว่า "คู่ปรับ" คนสำคัญของเดคาร์ตส์ก็คือนีทเชอ ประเด็นที่นีทเชอวิจารณ์ *cogito* แบบคาร์ทีเซียนคือ การวิจารณ์ข้ออ้างของปรัชญาที่จะสถาปนาตัวเองเป็นศาสตร์ (science) ที่เป็นรากฐาน การวิจารณ์ในประเด็นดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิพากษ์ภาษาอันเป็นตัวสื่อความทางปรัชญา ปรัชญาเกี่ยวกับความเป็นประธาน (philosophy of subjectivity) ไม่ได้พิจารณาภาษาในฐานะปัจจัยที่เป็นตัวกลางในการเสนอข้อโต้แย้ง (argumentation) เดคาร์ตส์เสนอข้อโต้แย้งโดยไม่พิจารณาธรรมชาติของภาษา โดยเห็นว่าภาษาสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้อย่างโปร่งใส แต่สำหรับนีทเชอแล้ว ภาษามีลักษณะของวาทศิลป์ (rhetoric) และมีธรรมชาติเป็นภาพพจน์ (figurative) และภาษายังมีลักษณะของการหลอกลวง (deceitful) ด้วยเหตุนี้ "ฉัน" ใน *cogito* จึงถือเป็นมายาภาพที่เกิดจากการใช้ภาษา การที่นีทเชอวิจารณ์ *cogito* โดยอาศัยลักษณะที่เป็นภาพพจน์และหลอกลวง

³ ประเด็นนี้ยังคงมีการถกเถียงกันอยู่โดยยังไม่มีข้อยุติ นักปรัชญากลุ่มที่เห็นว่า เดคาร์ตส์ประสบความสำเร็จในการพิสูจน์การดำรงอยู่ของ "ฉัน" ได้แก่ เคอร์ลีย์ (Curley) และ พีเทอร์ มาร์กี (Peter Markie) กลุ่มที่เห็นว่าเดคาร์ตส์ไม่ประสบความสำเร็จในการพิสูจน์การดำรงอยู่ของ "ฉัน" ได้แก่ มาร์กาเรท วิลสัน (Margaret D. Wilson) แอนโทนี เคนนี่ (Anthony Kenny) และ ฮินทิกคา (Hintikka) ส่วนข้อวิจารณ์ของริเกอร์ในที่นี้ ถือเป็นการตีความอีกแบบหนึ่ง

ของภาษานี้ ทำให้เนื้อหาของตนเองก็ได้รับผลจากการตีความว่าปรัชญาว่าเป็นวาทศิลป์ด้วยเช่นกัน (ibid; 12-13)

ริเกอร์ปฏิเสธ cogito และปรัชญาของนิตเชอที่ถือว่า cogito เป็นเพียงมายาภาพ และเสนอแนวทางของตัวเองที่เรียกว่า "ศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตน" (hermeneutics of the self) เพื่อเป็นทางเลือกที่นอกเหนือไปจาก cogito และการปฏิเสธ cogito ศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตนเป็นการแยกแยะระหว่างสิ่งเดียวกัน (same) เป็นความเป็นสิ่งเดียวกัน (ภาษาอังกฤษว่า sameness ภาษาละตินว่า idem) และความเป็นตัวตน (ภาษาอังกฤษว่า selfhood ภาษาละตินว่า ipse) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนกับสิ่งที่นอกเหนือไปจากตัวตน (other than the self) ลักษณะ 3 ประการของศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตน คือ ทางอ้อมของการไตร่ตรอง (reflection) ผ่านทางการวิเคราะห์ การวิภาษ (dialectic) ระหว่างความเป็นตัวตนกับความเป็นสิ่งเดียวกันในกรอบของอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่า และสุดท้ายคือการวิภาษระหว่างตัวตนกับความเป็นอื่น ศาสตร์แห่งการตีความผูกอยู่กับการตั้งคำถามว่า "ใคร" ซึ่งคำตอบก็คือ "ตัวตน" (the self) คำถามแบ่งได้ 4 ประการ คือ ใครพูด ใครกระทำ ใครเล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวเอง และใครเป็นผู้รับผิดชอบทางศีลธรรม (ibid; 16)

ปรัชญาของริเกอร์เป็นปรัชญาแห่งทางอ้อม (philosophy of detour) ในกรอบการศึกษาของปรัชญาภาษาของปรัชญาวิเคราะห์นั้น แบ่งเป็น 2 ชั้น ได้แก่ อรรถศาสตร์ (semantics) และปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) เราจะพบความพยายามที่จะสร้างบทสนทนาระหว่างปรัชญาวิเคราะห์กับศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตน ซึ่งริเกอร์เห็นว่าตกทอดมาจากการถกเถียงในกรอบปรัชญายุโรป (European philosophy) ริเกอร์เห็นว่าการพยายามสร้างบทสนทนาระหว่างปรัชญาสองสายไม่ได้มีลักษณะของการกำหนดเอาเอง (arbitrary) แต่การวิเคราะห์เช่นนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นของศาสตร์แห่งการตีความที่เป็นปรัชญาทางอ้อม ในระดับนี้ คำถามว่า "ใคร" สามารถแบ่งได้ 2 ประการ คือ ใครเป็นคนที่ถูกพูดถึงในการระบุถึงบุคคลที่แตกต่างจากสิ่งอื่นๆโดยอาศัยการอ้างอิงถึง (referential mode) และใครเป็นผู้พูดที่ระบุตัวเองได้ในฐานะตัวผู้พูด การศึกษาในกรอบของปรัชญาการกระทำ (philosophy of action) ในความหมายที่มาจากปรัชญาวิเคราะห์นั้น มีความสัมพันธ์กับการศึกษาในกรอบปรัชญาภาษา คือ เป็นการศึกษาข้อความ (statement) ที่เราพูดถึงการกระทำ และในระดับวจนปฏิบัติศาสตร์ที่ตัวประธานระบุตัวเองในฐานะผู้พูดนั้นก็ถือเป็นการกระทำ เนื่องจากผู้พูดก็คือผู้แสดงการกระทำ (actors) ที่เป็นการพูด ในแง่นี้ คำถามว่า "ใครกำลังพูด" กับ "ใครกำลังทำ" จึงมีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่า ปรัชญาวิเคราะห์มุ่งศึกษาคำถามว่า "อะไร" และ "ทำไม" แต่ไม่สามารถนำกลับไปสู่คำถามว่า "ใคร" ได้ (ibid; 17) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ปรัชญาวิเคราะห์มุ่งพิจารณาอัตลักษณ์ในด้านที่เป็น idem โดยไม่พิจารณาด้านที่เป็น ipse

ความย้อนแย้งระหว่างชนบปรัชญาสองสายจะทำให้เห็นการวิภาษระหว่างอัตลักษณ์แบบความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness หรือ idem) กับอัตลักษณ์แบบความเป็นตัวตน (selfhood หรือ ips) ริเกอร์เห็นว่า ประเด็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบุคคลผูกอยู่กับการอยู่ในกรอบของเวลา (temporality) ริเกอร์จะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์แบบวิภาษระหว่าง idem กับ ipse ในกรอบของทฤษฎีเรื่องเล่า ซึ่งหมายถึงมโนทัศน์ "อัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่า" (narrative identity) นอกจากนี้ มโนทัศน์อัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่า คือ มโนทัศน์เกี่ยวกับการกระทำ เรื่องเล่าถือเป็นการเลียนแบบการกระทำ อันครอบคลุมมโนทัศน์เกี่ยวกับการปฏิบัติ (praxis) ของอริสโตเติล เราจะเห็นข้อได้เปรียบของมโนทัศน์ดังกล่าวนี้ ซึ่งตรงข้ามกับข้อจำกัดที่เราพบในระดับของอรรถศาสตร์แห่งการกระทำ ตัวประธานของการกระทำที่ถูกเล่าจะสอดคล้องกับมโนทัศน์ของการกระทำและความทุกข์ (acting and suffering) ของปัจเจกบุคคล (ibid; 18) ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นทางจริยศาสตร์

ทางอ้อมสุดท้ายของศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตนคือประเด็นทางจริยศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวกับความดีและการมีพันธกรณีในการกระทำ (obligation) และเกี่ยวกับมิติทางจริยธรรมและศีลธรรมของตัวประธานที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง นอกจากนี้ ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการวิภาษระหว่างตัวเราเอง (oneself) กับความเป็นอื่นหรือคนอื่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนบ้านและความยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ประเด็นทางจริยศาสตร์นี้อยู่นอกกรอบการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่ในระดับของทฤษฎีเรื่องเล่าก็สามารถเห็นนัยทางจริยธรรมได้ ดังจะพบในบทที่ 3 ของวิทยานิพนธ์นี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของริเกอร์ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามขั้นตอนของการศึกษาทางปรัชญาของเขาเอง นั่นคือ การบรรยาย (description) การเล่าเรื่อง (narration) การวางกรอบ (prescription)

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งระหว่างศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตนและแนวคิด *cogito* ก็คือ ความมั่นใจได้ ริเกอร์เสนอทัศนะที่เรียกว่า "การเป็นข้อยืนยัน" (attestation) การเป็นข้อยืนยันคือความมั่นใจแบบที่ศาสตร์แห่งการตีความสามารถให้ได้ ซึ่งแตกต่างกับความสูงส่งทางญาณวิทยาของ *cogito* และการสงสัยในกรณีการปฏิเสธ *cogito* ของนิตเชอ ในอีกแง่หนึ่ง ริเกอร์เห็นว่า การเป็นข้อยืนยันแตกต่างกับความมั่นใจที่ได้จาก *cogito* ซึ่งเป็นการยืนยันตนเอง ส่วนเกณฑ์ของการพิสูจน์ความจริง (verification) ของศาสตร์เป็นความพยายามสร้างกระบวนการพิสูจน์ที่ต้องการยืนยันความเป็นภววิสัย ในกระบวนการไตร่ตรองก็มีกระบวนการกล่าวถึงความจริงด้วยเช่นกัน แต่ไม่ใช่ลักษณะการเป็นข้อยืนยันแบบ episteme ของศาสตร์ (science) ในความหมายของการเป็นสิ่งสูงสุดและเป็นรากฐานของความรู้ ริเกอร์เห็นว่า การเป็นข้อยืนยันก็คือความเชื่อ แต่ไม่ใช่ความเชื่อที่มีลักษณะทางไวยากรณ์คือ "ฉันเชื่อว่า" (I believe-that) เพราะการเป็นข้อยืนยันมีรูปไวยากรณ์คือ "ฉันเชื่อใน" (I

believe-in) นอกจากนี้ ริเกอร์เห็นว่าการเป็นข้อยืนยันมีลักษณะเปราะบาง และไม่ได้ให้ความมั่นใจที่เกินจริง (hyper-certainty) อย่าง *cogito* ดังจะเห็นได้จากการที่ถูกสงสัยได้เสมอ ถ้าหากเราเชื่อว่าการสงสัยคือสิ่งที่ตรงข้ามกับการเป็นข้อยืนยัน ความคล้ายกันระหว่างการเป็นข้อยืนยันกับการเป็นประจักษ์พยาน (testimony) คือ จะไม่มีการเป็นประจักษ์พยานที่จริงโดยปราศจากการเป็นประจักษ์พยานที่ผิด สิ่งตรงข้ามกับการเป็นประจักษ์พยานว่าผิดก็คือการเป็นประจักษ์พยานที่น่าเชื่อถือกว่า และสิ่งที่ตรงข้ามกับความสงสัยก็คือการเป็นข้อยืนยันที่น่าเชื่อถือ (ibid; 22) จะเห็นได้ว่าการเป็นข้อยืนยันถือเป็นความมั่นใจที่เป็นทางเลือกให้แก่การเป็นหลักฐานของตัวเองและเป็นรากฐานของตัวเอง และการสงสัยตามแบบของนิทเชอ ในบทความชื่อ *The Model of the Text* ริเกอร์ใช้ความเปรียบเทียบความแน่ใจของศาสตร์แห่งการตีความในการตีความวรรณคดีและสังคมศาสตร์ กับการให้เหตุผลและวาทกรรมการพิจารณาคดีในศาล

ต่อหน้าศาลนั้น ความหลายนัย (plurivocity) ที่เป็นสิ่งที่มีร่วมกันในตัวบทและการกระทำจะได้รับการแสดงให้เห็นในรูปของความขัดแย้งในการตีความ การตีความสุดท้ายที่ปรากฏเป็นคำตัดสินชี้ขาดของคณะลูกขุนเป็นสิ่งที่สามารถอุทธรณ์ได้ เช่นเดียวกับคำพูดทางกฎหมาย การตีความทั้งหลายในขอบเขตของวรรณคดีวิจารณ์ และสังคมศาสตร์อาจจะถูกท้าทายได้ และคำถามที่ว่า "อะไรที่จะล้มข้ออ้างลงได้" เป็นเรื่องธรรมดาในสถานการณ์ที่มีการโต้แย้งกัน มีเพียงในศาลเท่านั้นที่กระบวนการอุทธรณ์มีทางยุติ แต่เป็นเพราะการตัดสินของผู้พิพากษาส่งผลจากพลังของสาธารณชน ทั้งวรรณคดีวิจารณ์หรือสังคมศาสตร์จะไม่มีคำตัดสินสุดท้ายเช่นนั้น ถ้าหากมีเราเรียกมันว่า ความรุนแรง⁴

(Ricoeur, 1971: 215 cited in Reagan, 1996: 77)

นอกจากนี้ การเป็นข้อยืนยันยังเป็นความเชื่อในอำนาจที่จะพูด อำนาจที่จะทำ อำนาจที่จะตระหนักตนในฐานะที่เป็นตัวละครในเรื่องเล่า ในขั้นนี้ การเป็นข้อยืนยันจะเรียกโดยทั่วไปได้ว่าเป็นมโนสำนึก (conscience) การเป็นข้อยืนยันจะนิยามได้ว่าเป็นการรับรอง (assurance) ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการเป็นตัวตนของเราในฐานะผู้กระทำและรับทุกข์ (acting and suffering) การรับรองความ

⁴ ภาษาอังกฤษคือ "In front of the court, the plurivocity common to texts and to actions is exhibited in the form of a conflict of interpretation, and the final interpretation appears as a verdict to which it is possible to make appeal. Like legal utterance, all interpretations in the field of literary criticism and in the social sciences may be challenged, and the question 'what can defeat a claim' is common to all argumentative situations. Only in the tribunal is there a moment when the procedures of appeal are exhausted. But it is because the decision of the judge is implemented by force of public power. Neither literary criticism, nor in the social sciences, is there such a last word. Or if there is any, we call that violence."

เชื่อมั่นนี้เป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับความสงสัยทุกกรณี ในแง่ที่เป็นการเป็นข้อยืนยันเกี่ยวกับตัวตน (self-attestation) การเป็นข้อยืนยันเกี่ยวกับตัวตนในทุกระดับ ได้แก่ ภาษาศาสตร์ ระดับการปฏิบัติ ระดับการเล่าเรื่อง และระดับของการวางกรอบ จะต้องคงคำถามว่า "ใคร" โดยไม่ให้ถูกแทนที่ด้วยคำถามว่า "อะไร" หรือ "ทำไม" (Ricoeur, 1992: 23)

2.2 ตัวประธานที่ถูกพูดถึงและตัวประธานผู้พูด

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ปัญหาอัตลักษณ์ของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอัตลักษณ์ของตัวประธาน การศึกษาตัวประธานของริเกอร์เรียกว่าศาสตร์แห่งการตีความเกี่ยวกับตัวตนซึ่งมีลักษณะเป็นปรัชญาแห่งทางอ้อม หัวข้อนี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์และไตร่ตรองผ่านปรัชญาภาษาที่ริเกอร์เรียกว่าเป็นการศึกษาในระดับอรรถศาสตร์ เพื่อพิจารณาในประเด็นตัวประธานที่ถูกพูดถึงและตัวประธานผู้พูด ผลของการวิเคราะห์ในระดับนี้จะชี้ให้เห็นถึงข้อได้เปรียบของการวิเคราะห์ผ่านปรัชญาภาษา ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความเป็นตัวตน

คำถามเกี่ยวกับผู้พูดนั้น แบ่งได้เป็น 2 คำถาม ได้แก่ ใครเป็นผู้ที่ถูกพูดถึง และใครเป็นผู้พูด สำหรับคำถามแรกนั้น ริเกอร์วิเคราะห์ผ่านทางแนวทางที่เรียกว่าการระบุอ้างอิง (identifying reference) โดยพิจารณาจากแนวคิดของพี เอฟ สตรอว์สัน (P.F. Strawson) ในหนังสือ *Individuals* สตรอว์สันเห็นว่าสิ่งเฉพาะพื้นฐาน (basic particulars) มีเพียง 2 ประเภท ได้แก่ วัตถุทางกายภาพและบุคคล ในแง่นี้ มโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลจึงจัดได้ว่าเป็นมโนทัศน์ปฐมบรรพ์ (primitive concept) นั่นคือในการอภิปรายโต้แย้งเราไม่สามารถไปไกลกว่ามโนทัศน์นี้ได้โดยไม่ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับสิ่งนี้ ริเกอร์กล่าวว่า บุคคลในฐานะสิ่งเฉพาะพื้นฐานนี้ไม่ได้เน้นความสามารถของบุคคลในการระบุตนเอง (self-designation) ในการพูด แต่เป็นการกล่าวถึงบุคคลในฐานะ "สิ่ง" (things) ที่เราพูดถึงแทนที่จะเป็นตัวประธานผู้พูด สิ่งเฉพาะพื้นฐานนี้จัดอยู่ในกรอบกาลเทศะ (spatio-temporal scheme) ที่เราสามารถบ่งชี้ซ้ำว่าเป็นสิ่งเดียวได้ (Ricoeur, 1992: 32)

ข้อได้เปรียบของการวิเคราะห์ของสตรอว์สันได้แก่ การกล่าวว่าร่างกายคือสิ่งเฉพาะพื้นฐานนั้น เป็นการขจัดเหตุการณ์ทางจิต (mental event) ซึ่งมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าสาธารณะ ผลจากการที่ไม่จัดเหตุการณ์ทางจิตเป็นสิ่งเฉพาะพื้นฐานก็คือ บุคคลไม่อาจจัดได้ว่าเป็นความสำนึกรู้ลึ้นๆที่ผนวกด้วยร่างกาย ดังที่ปรากฏในทวินิยมที่แยกจิตกับกาย เหตุการณ์ทางจิตและความสำนึกรู้กลายมาเป็นภาคแสดงที่ระบุลักษณะ (attribution) แก่บุคคล ผลที่ตามมาก็คือ บุคคลที่รับการระบุลักษณะทางจิตและความสำนึกรู้นี้ ไม่ได้ถูกแสดงออกด้วยบุรุษที่หนึ่งและสอง แต่เป็นการระบุลักษณะแก่ใครบาง

คน อันได้แก่บุรุษที่สาม ริเกอร์เห็นว่าข้อดีของแนววิเคราะห์แบบนี้คือทำให้ไม่ต้องเผชิญปัญหา Subjectivism อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่าแนวการวิเคราะห์ของสตรอร์สันทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ประการแรกคือปัญหาของการมีชีวิตในร่างกายในโลกกายภาพ (lived body) ที่มีใช้เพียงสิ่งๆ หนึ่งที่จัดอยู่ในกรอบของกาลเทศะ การที่จะบอกว่าร่างกายเป็นของ "ใคร" นั้น จะต้องมีสมมติฐานถึงตัวตนอยู่ก่อนแล้ว ประการที่สองก็คือการเข้าใจว่าคุณสมบัติของความเป็นตัวตน (property of selfhood) นั้น จะจัดเป็นภาคแสดงที่เป็นของบุคคลอย่างไร ริเกอร์เห็นว่าคุณสมบัตินี้จะพบได้ก็แต่ในด้านของการระบุตัวเองเท่านั้น

ตามข้อเสนอของสตรอร์สันนั้น บุคคลย่อมรวมร่างกายด้วย แต่มีความแตกต่างคือ บุคคลเป็นเจ้าของ (ascription) ภาคแสดง 2 ประการ คือ ภาคแสดงทางจิตและภาคแสดงทางกาย เราจะเห็นได้ว่า บุคคลตามความหมายนี้เป็นเพียงตัวประธานเชิงตรรก (logical subject) ริเกอร์เห็นว่าการที่สตรอร์สันวางกรอบเกณฑ์ในการที่จะระบุว่า "อะไร" คือสิ่งเฉพาะพื้นฐานที่สามารถบ่งชี้อัตลักษณ์ได้ในกรอบของกาลเทศะนั้น ทำให้สตรอร์สันไม่แยก "การระบุเจ้าของ" (ascription)⁵ กับ "การระบุลักษณะ" (attribution) ของบุคคล ทำให้บุคคลเป็นสิ่งที่เราพูดถึงที่ไม่ต่างจากสิ่งต่างๆ ในโลก แต่ข้อดีก็คือเราสามารถระบุความเป็นเจ้าของภาคแสดงทางจิตใจ (psychic predicates) แก่ตัวเองและผู้อื่นได้โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยนแปลง นั่นคือ เราอ้างถึงบุคคลอื่นในฐานะตัวประธานแห่งประสบการณ์ (subject of experience) ที่มีมีความรู้สึกนึกคิด อย่างไรก็ตาม การระบุความเป็นเจ้าของนี้มีลักษณะของเกณฑ์ที่ไม่สมมาตร กล่าวคือ การระบุเจ้าของต่อตัวเองนั้นวางอยู่บนพื้นฐานของการมีประสบการณ์ของตัวเอง แต่การระบุเจ้าของที่อีกฝ่ายทำต่อผู้อื่นนั้นใช้เกณฑ์การสังเกต

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์ในกรอบของการระบุอ้างถึงนั้น ตัวประธานที่เราอ้างถึงเป็นตัวประธานเชิงตรรก (logical subject) ที่เป็นบุคคลที่สามเราพูดถึงโดยที่ไม่ใช่เป็นตัวประธานผู้พูดเอง หรือขาดมิติของตัวตนที่ตัวประธานสามารถระบุตนเอง (self-designation) ได้ ริเกอร์หันมาศึกษาอีกแนวทางหนึ่ง คือทฤษฎีวจนกรรม (speech action) ซึ่งเป็นการศึกษาตัวประธานผู้

⁵ การแปลคำคำว่า "ascription" เป็น "การระบุเจ้าของ" นี้ ใช้ตาม ปกรณ์ สิงห์สุริยา โปรดดู ปกรณ์ สิงห์สุริยา. (2550). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ "ความยุติธรรมในปรัชญาของ ปอล ริเกอร์". เอกสารไม่ตีพิมพ์. ใน *เชิงอรรถ* ที่ 7 หน้า 14 นอกจากนี้ ยังมีจุดอื่นที่สอดคล้องกับคำแปลนี้ คือ "The author of Individual indeed observes that the physical and mental characteristics *belong to* the person, that the latter *posses* them." (Ricoeur, 1992: 94 ตัวเน้นโดยริเกอร์) นอกจากนี้ ยังมีคำอื่นๆ ที่แปลตามที่ใช้ในผลงานวิจัยดังกล่าว เช่น การระบุลักษณะ ฯลฯ

เปล่งเสียงพูด (subject of utterance) ซึ่งเป็นตัวประธานที่สามารถระบุตัวเองได้ (self-designation) ในฐานะผู้พูด

องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีวจนกรรมนี้คือ การแยกระหว่างการเปล่งข้อความเชิงปฏิบัติ (performative) และการเปล่งข้อความแบบ constative อย่างแรกเป็นวจนกรรม ซึ่งการพูดหมายถึง การกระทำในตัวเอง อย่างหลังบรรยายลักษณะของสิ่ง ตัวอย่างเช่น การให้สัญญา การพูดว่า "ฉันให้สัญญา" หมายถึงการให้คำมั่นว่าจะทำบางอย่างในสิ่งที่พูด การพูดว่า "ฉันให้สัญญา" แตกต่างกับการพูดว่า "เขาให้สัญญา" เพราะอย่างแรกมีลักษณะเชิงปฏิบัติ อย่างหลังเป็นลักษณะ constative จะเห็นได้ว่าวจนปฏิบัตินั้นผูกอยู่กับบุคคลที่หนึ่งเสมอ อย่างไรก็ตาม ริเกอร์ก็ยังพิจารณาการแยกความแตกต่างอีกแบบหนึ่ง คือ การจัดช่วงชั้น (hierarchical levels) 3 ระดับที่สามารถทำความเข้าใจข้อความทุกประเภทได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อความเชิงปฏิบัติหรือข้อความ constative สิ่งสำคัญที่สุดก็คือว่า แต่ละช่วงชั้นหมายความถึงการกระทำ (act) ที่แตกต่างกันไป ซึ่งเท่ากับเป็นการยืนยันว่าทฤษฎีทางภาษากับทฤษฎีการกระทำมีความสัมพันธ์กัน (ibid; 42-43) ในการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์นี้ ริเกอร์ต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่า คำถามว่า "ใครพูด" กับ "ใครกระทำ" มีความสัมพันธ์กัน

การจัดช่วงชั้นทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับแรกได้แก่ locutionary act เป็นปฏิบัติการแห่งการแสดงลักษณะ (predicate operator) ซึ่งแสดงลักษณะของสิ่งที่พูดถึง แต่ก็จัดว่าเป็นวจนกรรมเช่นกัน เนื่องจากไม่ใช่ข้อความที่อ้างถึงบางสิ่ง หากแต่เป็นตัวผู้พูดเองที่อ้างถึง หรือไม่ใช่ข้อความที่บอกความหมายบางสิ่ง หากแต่เป็นตัวผู้พูดเองที่ชี้ความหมายของสิ่งที่พูด ระดับที่สองคือ illocutionary act ถือเป็นกรกระทำแห่งการแสดงลักษณะ (predicative act) ซึ่งผู้พูดกระทำด้วยการพูด เช่น คำสั่ง คำแนะนำ คำสัญญา illocutionary act นี้สามารถขยายให้ครอบคลุมเกินเลยไปกว่าข้อความเชิงปฏิบัติ (performative) ได้ คือหมายรวมถึงข้อความ constative ที่มีสรรพนามบุคคลที่หนึ่งนำหน้า เช่น "ฉันยืนยันว่า" เปรียบได้กับการเปล่งคำว่า "ฉันสัญญาว่า" ระดับที่สามของช่วงชั้นได้แก่ allocutionary act เป็นวจนกรรมที่มุ่งสู่ผู้ฟัง ดังนั้น จึงไม่มี illocution โดยปราศจาก allocution ริเกอร์ยกตัวอย่างว่า "ฉันยืนยันว่า" นั้นมีความหมายเท่ากับ "ฉันยืนยันแก่เธอว่า" และ "ฉันให้สัญญา" มีความหมายเท่ากับ "ฉันให้สัญญากับเธอว่า" ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า "การเปล่งเสียงพูดเท่ากับการสนทนา" (ibid; 43-44)

ประเด็นสำคัญของทฤษฎีวจนกรรมก็คือ การเป็นวจนกรรมเชิงสะท้อน (reflexive speech) บ่งนัยถึงสรรพนามบุคคลที่หนึ่งที่เป็นผู้พูด กล่าวอีกนัยหนึ่ง สรรพนามบุคคลที่หนึ่งนี้เป็นคำที่ผูกโยงผู้เปล่งเสียงพูดกับสิ่งที่พูด และมีนัยบ่งถึงสรรพนามบุคคลที่สองในฐานะผู้ฟัง ริเกอร์เห็นว่าจุดเด่นของทฤษฎีวจนกรรมคือ ข้อความไม่ได้อ้างถึงบางสิ่งหรือหมายถึงบางสิ่ง หากแต่เป็นผู้เปล่งเสียงพูดเองที่อ้างถึงและหมายถึงสิ่งที่พูด และการอ้างถึงนี้จะไม่สามารถกำหนดชัดได้หากไม่อยู่ในกรอบของการใช้

ภาษา นั่นคือ การพูด (ibid; 48) อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นจุดด้อยของทฤษฎีนี้ด้วย ประการแรก ทฤษฎีนี้มุ่งศึกษา “การกระทำ” (act) อันหมายถึงการพูด การจะเข้าใจเจตนาของการเปล่งเสียงพูดนั้นกระทำในกรอบของกฎเกณฑ์การใช้ภาษา (regulations of language) โดยไม่ต้องกล่าวถึงตัวผู้กระทำ (agent) ประการที่สองก็คือ ทฤษฎีวิจารณ์การพิจารณาว่าการสนทนาเป็นเหตุการณ์หนึ่งในโลกที่เป็นหนึ่งในบรรดาข้อเท็จจริงทั้งหลาย โดยที่ไม่พิจารณาตัวประธานผู้เปล่งเสียงพูด (subject of utterance) แม้ว่าทฤษฎีนี้จะศึกษาการสะท้อน (reflexivity) แต่การสะท้อนนี้กลับเป็นการสะท้อนไปหาการเปล่งเสียงพูด ผลที่ตามมาก็คือเป็นการสะท้อนที่ปราศจากความเป็นตัวตน (selfhood) จึงยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปสู่ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบุคคลได้

2.3 การกระทำกับผู้กระทำ

ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับอรรถศาสตร์แห่งการกระทำนั้น ริเกอร์ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของแนวทางนี้ 2 ประการ ประการแรก การวิเคราะห์อรรถศาสตร์แห่งการกระทำนั้นตัวผู้กระทำ (agent) มีลักษณะเช่นเดียวกับบุคคลในฐานะสิ่งเฉพาะพื้นฐานที่เป็นสิ่งที่เราพูดถึงแทนที่จะเป็นตัวผู้พูดที่สามารถระบุตัวเองได้ ประการที่สอง ตัวอย่างการกระทำในกรอบของอรรถศาสตร์แห่งการกระทำนั้นยังจำกัดอยู่ที่การพิจารณาการกระทำที่ต่อเนื่องเป็นชุดกัน (chain of action) โดยที่ยังไม่ได้ก้าวไปไปสู่ภาคการปฏิบัติ (practices) ซึ่งเป็นหน่วยของการกระทำในระดับสูงขึ้นไปได้ อาทิ เทคนิค งานฝีมือ เกม ซึ่งทำให้ยังไม่สามารถพิจารณาประเด็นเรื่อง “ความเป็นเอกภาพของชีวิตเชิงเรื่องเล่า” (narrative unity of life) ได้ นอกจากนี้ เนื่องจากอรรถศาสตร์แห่งการกระทำมุ่งศึกษาลักษณะเชิงบรรยายของการกระทำในฐานะที่เป็นเหตุการณ์ในโลก ตัวผู้กระทำจึงขาดมิติของตัวตน (self) ที่จะเป็นผู้รับผิดชอบการพูดและการกระทำของตนเองได้ (ibid; 56-57)

การกระทำและผู้กระทำอยู่ในกรอบมโนทัศน์เดียวกัน (the same conceptual schema) ซึ่งรวมถึงมโนทัศน์อย่าง แรงจูงใจ (motive) สิ่งแวดล้อม ความตั้งใจ ความจงใจ ความสมัครใจ ข้อจำกัด ผลที่อยากให้เกิด ประเด็นสำคัญคือสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเครือข่ายที่สอดคล้องกัน และการที่จะเข้าใจองค์ประกอบเหล่านี้ได้นั้น เราจะต้องเข้าไปพร้อมกันว่าทุกองค์ประกอบทำหน้าที่อะไรและอย่างไร กรอบมโนทัศน์โดยรวมจะเป็นตัวตัดสินว่าอะไรบ้างที่จะจัดเป็นการกระทำ วิธีหนึ่งที่จะพิจารณากรอบมโนทัศน์นี้ก็คือ การพิจารณารายการคำถามจากกรอบนี้ที่อาจจะใช้ถามตัวผู้กระทำได้เกี่ยวกับการกระทำ เมื่อใด ในสภาพแวดล้อมแบบใด มีเจตนาอะไร ทำไม (อะไรคือแรงจูงใจ) มีอิทธิพลอะไร (ibid;

58) ตัวอย่างเช่นคำถามว่า "อะไร" ที่จะจัดว่าเป็นการกระทำ "ทำไม" ซึ่งเป็นการถามหาแรงจูงใจหรือเหตุผลสำหรับการกระทำนั้น เชื่อมโยงไปหาคำถามว่า "ใคร" หรือคำถามว่า "ใครเป็นผู้กระทำ"

ริเกอร์เห็นว่าอรรถศาสตร์แห่งการกระทำเน้นคู่คำถามว่า "อะไร" และ "ทำไม" อันหมายถึงการตั้งคำถามว่า อะไรที่จะนับเป็นการกระทำที่แยกออกจากเหตุการณ์ในโลก ซึ่งเป็นคำถามที่มุ่งเน้นคำตอบเชิงบรรยาย (description) ส่วนคำถามว่า "ทำไมจึงกระทำ" นั้นมีลักษณะเป็นการอธิบาย (explanation) ว่าสิ่งใดจะเป็นเกณฑ์ในการบอกอะไรคือการกระทำ การที่ต้องเน้นคู่คำถามนี้ก็เนื่องจากว่า การจะตอบ "อะไร" ต้องอาศัยการตอบ "ทำไม" อย่างไรก็ตาม การให้ความสำคัญกับลักษณะเชิงบรรยายที่ถือว่าการกระทำเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ (event) ในโลก บดบังความสำคัญของคำถามว่า "ใคร" คือผู้กระทำ อันเป็นการตัดขาดความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับการกระทำ ในกรอบของอรรถศาสตร์แห่งการกระทำนั้น เราจะพบการแยกข้อ 2 คู่ ได้แก่ การกระทำกับเหตุการณ์ และแรงจูงใจกับสาเหตุ ริเกอร์อธิบายว่าทฤษฎีการกระทำชี้ให้เห็นลักษณะเฉพาะของการกระทำของมนุษย์ซึ่งมีความหมายตรงกันข้ามกับเหตุการณ์ เหตุการณ์นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและมีลักษณะเชิงบรรยายที่บอกได้ว่าจริงหรือเท็จ ส่วนการกระทำคือสิ่งที่ถูกทำให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่จริงหรือเท็จ แต่เป็นสิ่งที่ทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นจริงหรือเท็จ หลังการกระทำที่สิ้นสุดลงแล้ว ริเกอร์เห็นว่า เหตุการณ์นั้นอาจเปรียบได้กับการแยกของแอนสคอมบ์ คือ การรู้ว่า (knowing-that) ซึ่งรู้ได้โดยการสังเกต ส่วนการกระทำเปรียบได้กับการรู้วิธี (knowing-how) ซึ่งเป็นการรู้โดยไม่ต้องอาศัยการสังเกต เรียกได้ว่าเปิดความรู้เชิงปฏิบัติ (practical knowledge) เช่น การรู้เรื่องการแสดงภาษาท่าทางนั้นอยู่ในการแสดงท่าทางนั่นเอง (ibid; 62)

การแยกข้ออีกคู่หนึ่งคือ แรงจูงใจกับสาเหตุนั้น ผูกอยู่กับการตั้งคำถามว่า "ทำไม" ทำไมจึงกระทำ แรงจูงใจนั้นมีความสัมพันธ์ภายในแบบจำเป็น (necessary) ที่แยกไม่ออกจากการกระทำ ส่วนสาเหตุนั้นมีความหมายตามนัยแบบฮูม (Humean) คือ สาเหตุมีความสัมพันธ์ภายนอกแบบบังเอิญ (contingent) เชิงประจักษ์กับผล (effect) หมายความว่าเราสามารถพิจารณาเหตุแยกออกจากผลได้ (เช่น ไม้ขีดซึ่งเป็นสาเหตุของไฟ) ตรงข้ามกับแรงจูงใจที่จัดเป็นเหตุผลสำหรับการกระทำ (reason for) ริเกอร์ยกตัวอย่างคำว่า "ต้องการ" ซึ่งจะต้องเป็นความต้องการที่มุ่งผลที่จะทำหรือผลที่จะได้เสมอ (ibid; 63) อย่างไรก็ตาม ริเกอร์ไม่เห็นด้วยการการแยกระหว่างแรงจูงใจกับสาเหตุ เพราะเห็นว่าแรงจูงใจก็นับเป็นสาเหตุได้คล้ายกับพลังงาน (force) ในโลกกายภาพ ตัวอย่างที่เขายกมาอ้างมี 3 กรณี ได้แก่ กรณีแรกคือแรงกระตุ้นหรือแรงขับ (drive) ตามนัยของจิตวิเคราะห์ กรณีที่สองคือ การตอบคำถามว่า ทำไมบุคคลคนหนึ่งจึงมีรูปแบบการกระทำซ้ำ ซึ่งอาจจะตอบได้โดยอ้างแนวโน้มพฤติกรรม (disposition) กรณีที่สามคือ การตอบคำถามประเภทว่า ทำไมคุณจึงกระโดด คำตอบก็คือ

เพราะสุนัขทำให้ฉันตกใจกลัว ริเกอร์เห็นว่ากรณีทั้งสามนี้ไม่ใช่สาเหตุตามแนวคิดแบบฮูม และก็ไม่ใช่เหตุผลสำหรับกระทำด้วย แต่ก็ยังเป็นสาเหตุอีกความหมายหนึ่งที่ยังผลให้การกระทำเกิดขึ้น (ibid; 65-66)

ในการวิเคราะห์เจตนา (คำถามว่า "ทำไม") ซึ่งน่าจะบ่งนัยถึงตัวตนของผู้กระทำ (คำถามว่า "ใคร") นั้น ริเกอร์นำแนวคิดของ อี จี แอนสคอมบ์ (E.G. Anscombe) กับโดนัลด์ เดวิดสัน (Donald Davidson) มาศึกษา เพื่อที่จะชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของปรัชญาวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระทำในแง่ที่ไม่สามารถผูกโยงการกระทำกับตัวผู้กระทำได้ ริเกอร์เห็นว่า การมีเจตนาที่จะ (intending-to) เป็นเจตนา มุ่งสู่อุบัติและเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้เฉพาะผู้กระทำที่แสดงเจตนาออกมา การวิเคราะห์ตามกรอบปรัชญาวิเคราะห์ยอมรับเพียงเกณฑ์ที่เข้าถึงได้ผ่านภาษาที่เป็นสาธารณะ ดังนั้น เจตนาที่จะทำอะไรบางอย่าง (intending-to) จะยอมรับได้ก็เฉพาะในฐานะการประกาศเจตนา นั้น เจตนามี 3 ประเภท คือ การได้ทำ หรือทำอะไรบางอย่างหรือกำลังทำอะไรบางอย่างอย่างมีเจตนา (having done or doing something intentionally) การกระทำด้วยเจตนาบางอย่าง (acting with a certain intention) และเจตนาที่จะ (intention-to) ริเกอร์เห็นว่า มีเพียงเจตนาในความหมายที่สามนี้เท่านั้นที่มุ่งสู่อุบัติ และเป็นเจตนาที่แท้จริง การอ้างถึงอดีตจะพบได้ในกรณีของการกระทำที่ทำไปแล้วอย่างมีเจตนา เจตนาในความหมายที่สามเท่านั้นที่สามารถศึกษาได้เฉพาะบนพื้นฐานของการประกาศเจตนา เจตนาในสองความหมายแรกเป็นเพียงคุณสมบัติทุติยภูมิ (secondary qualifications of action) ของการกระทำที่สามารถสังเกตได้โดยใครก็ได้ ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์เจตนาจึงมักเริ่มที่การใช้เจตนาในรูปคำกริยาวิเศษณ์ การที่แอนสคอมบ์มุ่งวิเคราะห์เจตนาโดยอาศัยรูปคำกริยาวิเศษณ์ ทำให้การพิจารณาการกระทำอย่างมีเจตนาได้อย่างเป็นเอกเทศโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาความสัมพันธ์ในแง่ที่ผู้กระทำเป็นเจ้าของการกระทำ (ibid; 68)

คำถามหลักของแอนสคอมบ์คือ "อะไรที่แยกการกระทำที่มีเจตนาออกจากการกระทำที่ไม่มีเจตนา" คำตอบก็คือ การกระทำที่ผูกอยู่กับคำถามว่า "ทำไม" อันเป็นการถามหา "เหตุผลในการกระทำ" (reason for acting) อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่าอาจมีกรณีที่คำถามว่า "ทำไม" ใช้ไม่ได้ ตัวอย่างเช่นการวิเคราะห์การเลือกทำ (preferential choice) ของอริสโตเติล ในกรณีของการไม่รู้และถูกบังคับ และกรณีที่เหตุผลในการกระทำกับสาเหตุมักจะมาบรรจบกัน เช่น กรณีของการมองหาแรงจูงใจย้อนหลัง เช่น การแก้แค้นหรือการทดแทนบุญคุณ ด้วยเหตุนี้เกณฑ์ของคำถามว่า "ทำไม" นั้น เมื่อนำไปใช้แล้วมีความยืดหยุ่นสูง (ibid; 68-69) การแยกแยะระหว่างแรงจูงใจ (คำถามว่า "ทำไม") กับสาเหตุจึงไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนตามที่แอนสคอมบ์เสนอ ในขั้นต่อไปริเกอร์จะวิเคราะห์ให้เห็นว่าแรงจูงใจนั้นสามารถจัดเป็นสาเหตุได้

สำหรับการแยกแยะระหว่างการกระทำและเหตุการณ์อันนำไปสู่การแยกแรงจูงใจกับสาเหตุนั้น แอนสคอมบ์เห็นว่าการกระทำอย่างมีเจตนา (intentional action) สามารถบรรยายได้ และสามารถบอกค่าความจริงได้ว่าจริงหรือเท็จ การกระทำที่มีเจตนาจึงเป็นส่วนย่อย (subclass) ของสิ่งที่เรารู้โดยไม่ต้องอาศัยการสังเกต หรือการรู้วิธีทำ (knowing-how) ซึ่งแตกต่างจากความรู้ที่เกิดจากการสังเกต (knowing that) กล่าวคือ การที่เรารู้ว่าเราทำบางอย่าง สิ่งที่กำลังทำนั้นคืออะไร และทำไปทำไมนั้น จัดเป็นการรู้วิธี โดยที่ไม่ต้องอาศัยการสังเกต อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่า “การรู้วิธี” ที่แอนสคอมบ์เสนอไม่ได้นำไปสู่การเชื่อมโยงการกระทำเข้ากับผู้กระทำ การตั้งเกณฑ์ที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าอะไรคือการกระทำโดยอาศัยคำถามว่า “ทำไม” และคำตอบที่มุ่งพิจารณาด้านที่เป็นภววิสัยของการกระทำ อันได้แก่ การกระทำในฐานะเหตุการณ์ ซึ่งตัวผู้กระทำหายไปจากกรอบการวิเคราะห์ ริเกอร์เห็นว่า ลักษณะเช่นนี้เป็นผลมาจากการมุ่งพิจารณาด้านที่เป็นภววิสัยของเหตุผลในการกระทำ ในการวิเคราะห์การต้องการ (wanting) แอนสคอมบ์พิจารณาในรูปของ gerund คือ การต้องการ (wanting) โดยที่ไม่พิจารณา “ฉันต้องการ” (I want) ซึ่งเป็นการขจัดตัวประธานของคำกริยา ลักษณะประการหนึ่งของการต้องการก็คือ ความปรารถนา (desire) แต่การวิเคราะห์ของแอนสคอมบ์ไม่พิจารณาผลกระทบของความปรารถนาต่อตัวประธาน หากแต่มุ่งพิจารณา “ลักษณะที่พึงปรารถนา” (character of desirability) คือด้วยเหตุผลอะไรที่ทำให้บางสิ่งเป็นสิ่งທີ່พึงปรารถนา ริเกอร์เห็นว่าสาเหตุที่แอนสคอมบ์มุ่งพิจารณาความปรารถนาในด้านที่เป็นภววิสัยนั้น ประการแรก เพราะมุ่งเน้นการอธิบาย โดยไม่ได้มุ่งพิจารณาการประเมินค่าในมิติทางศีลธรรม ประการที่สอง เพื่อแปลงการกระทำที่มีลักษณะของเจตนา (intentional action) ให้เป็นการทำอย่างมีเจตนา (an action done intentionally) เพื่อที่จะทำให้การกระทำนั้นสามารถสังเกตได้ และการกระทำที่ทำด้วยเจตนาที่จะ (intention to) (ibid; 70)

ริเกอร์เห็นว่าการเชื่อมโยงระหว่างคำถามว่า “อะไร” กับคำถามว่า “ทำไม” จนละเลยคำถามว่า “ใคร” เกิดจากการเน้นความจริงของการบรรยายจนละเลยความเชื่อมโยงระหว่างการกระทำกับผู้กระทำ การผูกโยงการกระทำเข้ากับผู้กระทำนั้น เป็นเรื่องของความสัตย์ (veracity) ซึ่งไม่ใช่ปัญหาความจริงของการบรรยาย คำถามเกี่ยวกับความสัตย์นี้มีลักษณะเกี่ยวข้องกับการเป็นข้อยืนยัน (attestation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นตัวตน (selfhood) การที่ปรัชญาวิเคราะห์มุ่งสนใจการบรรยายและค่าความจริงที่ผูกอยู่กับการบรรยายทำให้ละเลยการเป็นข้อยืนยัน การที่เราสามารถสงสัยความสัตย์ของการประกาศเจตนา (a declaration of intention) นั้น แสดงให้เห็นว่า ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับการเป็นข้อยืนยัน ไม่ใช่การพิสูจน์ว่าจริง (verification) หากแต่เป็นสิ่งที่จบลงด้วยความเชื่อใจ แอนสคอมบ์เองก็ตระหนักว่ามีแต่คนที่ตนเป็นเจ้าของเจตนาเท่านั้นที่จะบอกได้ว่าเจตนาของตนคืออะไร

แต่ริเกอร์เห็นว่าการบอกเจตนาจัดอยู่ในระดับเดียวกับการปฏิญาณ (avowal) เมื่อกล่าวออกมาแล้ว การปฏิญาณอาจจะได้รับการยอมรับหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น การประกาศเจตนาจึงไม่ใช่การบรรยายให้เห็นอย่างเป็นทางการ (public description) หากแต่เป็นคำสารภาพที่ยึดถือร่วมกัน (shared confession) และความซื่อสัตย์นี้ไม่ใช่ความจริง (truth) ที่จะพิสูจน์ได้ (ibid; 72)

ริเกอร์เห็นว่าการที่แอนสคอมป์ละเลยการเป็นข้อยืนยัน (attestation) ในการวิเคราะห์ ทำให้ไม่สามารถอธิบายเจตนาในความหมายที่สาม คือ การมีเจตนาที่จะกระทำ (intention to) ได้ ในการพิจารณาเจตนาในความหมายที่สามนี้ แอนสคอมป์จำกัดขอบเขตในการตอบคำถามว่า "ทำไม" และคำตอบคือ เจตนาของการกระทำที่มีเป้าหมาย (intention of a proposed action) อันเป็นเจตนามุ่งสู่ออนาคต แต่ก็ยังเป็นเพียงการอธิบายด้วยเหตุผลเท่านั้น ประเด็นที่ว่าเจตนาจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่จึงไม่ใช่สิ่งสำคัญ การวิเคราะห์เช่นนี้เป็นการกันเจตนาที่มุ่งสูงอนาคตออก ซึ่งเป็นสิ่งที่ผูกอยู่กับตัวผู้กระทำ อันหมายถึงความเป็นตัวตน (ipse) ในฐานะผู้ที่บอกว่าจะทำ กล่าวอีกนัยหนึ่ง จะเห็นได้ว่าเจตนาที่จะทำคล้ายกับการให้สัญญาว่าจะกระทำอะไรบางอย่าง แม้ว่าจะไม่อยู่ในกรอบที่รับรู้อย่างเป็นทางการก็ตาม เจตนาตามความหมายนี้เองที่ริเกอร์เห็นว่าเป็นการยืนยันให้เห็นตัวตน (attestation of the self) (ibid; 73)

ในการวิเคราะห์การกระทำในกรอบปรัชญาวิเคราะห์นั้น ริเกอร์เห็นว่าโดนัลด์ เดวิดสัน (Donald Davidson) นำ "อะไร" กับ "ทำไม" มาอยู่ในกรอบของเหตุการณ์ที่ไม่มีลักษณะของบุคคล (impersonal) ทำให้ไม่พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับการกระทำ ริเกอร์เห็นว่าการวิเคราะห์ของเดวิดสันมีลักษณะเป็นปฏิทรรศน์ กล่าวคือ แม้ว่าการวิเคราะห์ของเดวิดสันจะเริ่มต้นด้วยการย้ำถึงลักษณะเชิงอันตวิทยาของการกระทำ ในบรรดาเหตุการณ์อื่นๆ ในโลก แต่การให้ความสำคัญกับลักษณะเชิงบรรยาย (หรือคำถามว่า "อะไร") ทำให้ลักษณะเชิงอันตวิทยาดังกล่าวกลายมาเป็นส่วนรองของการอธิบายเชิงสาเหตุ (หรือคำถามว่า "ทำไม") ในการนำงานของเดวิดสันมาศึกษานั้น ริเกอร์นำบทความสองชิ้นมาพิจารณา อันได้แก่ "Action, Reason, and Causes" (1963) และ "Intending" (1978) บทความหลังนี้เดวิดสันได้เปลี่ยนความคิดไปบ้างแล้ว (ibid; 74-75)

เดวิดสันเห็นว่า สิ่งที่เป็นตัวแยกการกระทำออกจากเหตุการณ์อื่นๆ คือ เจตนา ในบทความชิ้นแรก เดวิดสันแยกตามแอนสคอมป์ โดยพิจารณาการใช้คำว่า "เจตนา" ที่แตกต่างกัน อันได้แก่ เจตนาที่บางสิ่งถูกทำ (intention with which something is done) การกระทำอย่างมีเจตนา (intentionally) และเจตนาที่จะ (intention to) ในบทความนี้ ริเกอร์เห็นว่า เดวิดสันพิจารณาเจตนาในรูปคำกริยาวิเศษณ์ (X does A intentionally) และนำไปเป็นส่วนเสริมของรูปไวยากรณ์แบบ substantive (A has the intention to do X in circumstances Y) เจตนาที่บางสิ่งถูกทำ (intention which with something

is done) เป็นเพียงการขยายจากรูปคำกริยาวิเศษณ์ การพิจารณาโดยอาศัยเจตนาในรูปกริยาวิเศษณ์เป็นหลัก ทำให้การบรรยายการกระทำสามารถจัดเป็นเหตุการณ์ การวิเคราะห์เช่นนี้ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์มักอยู่ในรูปอดีต เพราะต้องการเน้นการกระทำที่เสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งริเกอร์เห็นว่าเป็นอุปสรรคในการวิเคราะห์ "เจตนาที่จะ" (ทำอะไรบางอย่าง) ซึ่งเป็นเจตนามุ่งสู่ออนาคต และเป็นเจตนาตามความหมายที่แท้จริง เดวิดสันมีทัศนะร่วมกับปรัชญาวิเคราะห์อื่นๆ คือ การไม่ยอมรับสิ่งที่ดูลึกกลับอย่าง volition แต่ก็ยังยอมรับเหตุการณ์ทางจิต (mental event) เนื่องจากความปรารถนาและความเชื่อซึ่งจัดเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งของการกระทำนั้นเป็นเหตุการณ์ทางจิต ประการสุดท้าย เหตุผลในการเน้นรูปคำกริยาวิเศษณ์ของคำว่า "เจตนา" ก็คือการพยายามนำการอธิบายเชิงอรรถวิทิตยาไปเป็นส่วนหนึ่งของคำอธิบายเชิงสาเหตุ ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่ริเกอร์จะวิจารณ์ (ibid; 75)

การพิจารณาเจตนาในรูปของคำกริยาวิเศษณ์นั้นทำให้การบรรยายมีความหมายเท่ากับการอธิบาย การบรรยายเหตุการณ์ว่าเป็นสิ่งที่ทำไปแล้วอย่างมีเจตนา (having been done intentionally) ก็คือการอธิบายเหตุผลของผู้กระทำ (reason for acting) ในการทำสิ่งที่ได้กระทำไปแล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการให้คำอธิบายในลักษณะของการทำให้เป็นเหตุเป็นผล (rationalization) หมายความว่า เป็นเหตุผลที่สร้างความเป็นเหตุเป็นผลให้แก่การกระทำ ริเกอร์เห็นว่า ประเด็นของเดวิดสันมี 2 ชั้น ชั้นแรกคือการวิเคราะห์ความหมายของการทำให้เป็นเหตุเป็นผลให้ชัดเจน จากนั้นจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าการทำให้เป็นเหตุเป็นผลเป็นส่วนหนึ่งของการอธิบายเชิงสาเหตุ การกระทำที่มีเจตนา (intentional action) คือการกระทำที่ทำด้วยเหตุผลบางอย่าง เหตุผลเบื้องต้น (primary reason) ประกอบขึ้นจากทัศนคติเชิงสนับสนุน (pro-attitude) ซึ่งหมายถึงความโน้มเอียง (inclination) ของผู้กระทำในการกระทำอะไรบางอย่าง (ความโน้มเอียงนี้มีความหมายกว้างกว่าความปรารถนา ความต้องการ และความเชื่อ) ที่จะป็นเครื่องนำไปสู่การกระทำอะไรบางอย่างเพื่อจะทำให้เกิดผลตามความโน้มเอียง การรู้เหตุผลเบื้องต้นว่าทำไมผู้กระทำจึงกระทำอย่างที่เขาได้ทำไปแล้วก็คือการรู้เจตนาที่การกระทำนั้นถูกกระทำ หรือเจตนาตามความหมายแรก ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่ง เหตุผลสำหรับกระทำ (reason for acting) มีความหมายเท่ากับเจตนาของการกระทำ (ibid; 76)

คำอธิบายเชิงสาเหตุนี้ไม่ใช่คำอธิบายที่สอดคล้องกับทฤษฎีที่มีกฎมากำกับ (nomological theory) กล่าวคือ เราไม่จำเป็นต้องรู้จักกฎในการที่จะยืนยันความเชื่อมโยงเชิงสาเหตุ จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในที่นี้มีความหมายตามความหมายแบบฮูม (Humean) ริเกอร์เห็นว่า ในการที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับการกระทำนั้น จำเป็นต้องหาแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุที่แตกต่างไปจากทัศนคติแบบฮูม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ริเกอร์ไม่เห็นด้วยกับการแยกขาดระหว่างแรงจูงใจ-สาเหตุ เพราะเราสามารถเข้าใจแรงจูงใจในฐานะสาเหตุอย่างหนึ่งได้ ริเกอร์เสนอแนวคิดที่

เรียกว่า "สาเหตุยั้งผล" (efficient cause) หรือแนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรม (disposition) และเห็นว่าทัศนะเกี่ยวกับแรงขับ แนวโน้มพฤติกรรม และอารมณ์ หรืออาเวค (affect) นั้น มีคำอธิบายอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ การอธิบายเชิงอันตวิทยา (teleological explanation) (ibid; 76-77)

คำอธิบายเชิงอันตวิทยาหมายถึงคำอธิบายที่ตัวระบบเองเป็นปัจจัยในการทำให้เกิดเหตุการณ์ การที่จะกล่าวว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเพราะตัวเหตุการณ์เป็นเป้าหมาย (intended as an end) นั้นไม่ได้หมายความว่า เป็นการกลับไปหาสิ่งซ่อนเร้น (hidden entity) แต่เป็นการบรรยายระบบและกฎของระบบ ในระบบนี้ เหตุการณ์เกิดขึ้นเพราะเงื่อนไขที่ทำให้เหตุการณ์เกิดขึ้นนั้น เป็นเงื่อนไขเดียวกับที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น การกล่าวว่าสัตว์ข่มล่าเหยื่อก็คือการกล่าวว่าการกระทำที่ถูกบรรยายว่าเป็นการข่มล่าอันอยู่ในขอบเขตของพฤติกรรมที่สัตว์กระทำได้นั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นในการที่จะสนองความหิวของมัน (เป้าหมาย) เราจึงไม่จำเป็นต้องอ้างสิ่งภายใน เพราะข้อเท็จจริงสำหรับเหตุการณ์ที่นำไปสู่เป้าหมายก็คือเงื่อนไขสำหรับการปรากฏขึ้นของเหตุการณ์นั้นๆ (ibid; 78)

ริเกอร์เห็นว่าปัญหาของเดวิดสันอยู่ที่การพิจารณาเจตนาในรูปของ substantive (เจตนาที่จะทำอะไรบางอย่าง [the intention to do]) ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้มาจากการใช้เจตนาในรูปของกริยาวิเศษณ์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า "เจตนาที่การกระทำถูกกระทำ" (the intention with which an action is done) มักใช้ในรูปอดีต ดังนั้น "การกระทำ-เหตุการณ์" (action-event) ในกรอบการวิเคราะห์ของเดวิดสันจึงถือว่าเป็นสิ่งที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ทำให้ละเลยการแสดงข้อความ "เจตนาที่จะ..." (the intention to) ซึ่งเป็นเจตนาที่มุ่งสู่นาคต หรือเป็นการละเลยมิติเชิงเวลา (temporal dimension) ในการพิจารณาเจตนา ริเกอร์เห็นว่าการทอดเวลาระหว่างเจตนากับการกระทำนั้นเป็นสิ่งสำคัญ หากเราถามใครบางคนว่าทำไมเขาจึงมีเจตนาในการกระทำนั้นหลังจากที่เขาได้ทำไปแล้ว เขาอาจจะตอบด้วยการยกเจตนาที่เขาใช้ในการกระทำมาอ้างในลักษณะของการมีเจตนาที่จะ (the intention to) ซึ่งมีลักษณะมุ่งสู่นาคต เหตุผลที่จะกระทำของเขาผู้นั้นจึงเป็นเจตนาที่จะทำ (ibid: 79-80)

บทความ "Intending" (1978) ของเดวิดสันก็ยังพิจารณาเจตนาในรูปของกริยาวิเศษณ์ เดวิดสันยอมรับว่าตัวเองผิด เนื่องจากเห็นมิติของเจตนาที่จะ (intention-to) ซึ่งเป็นเจตนาที่มุ่งสู่นาคต ว่ามีการทอดเวลาว่าสำเร็จผลหรือไม่ อันแสดงนัยถึงตัวผู้กระทำ อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่าข้อเสนอนี้ใหม่ของเดวิดสันยังผูกอยู่กับการอธิบายเชิงสาเหตุเกี่ยวกับทัศนคติเชิงสนับสนุนและความเชื่อ โดยที่ผนวกส่วนเสริมเข้ามานั้นคือคำอธิบายที่รัดกุมขึ้นเกี่ยวกับเหตุผลสำหรับการกระทำ (reason for acting) สิ่งที่เดวิดสันละเลยไปในการวิเคราะห์ก่อนหน้านี้ก็คือมิติของการประเมินค่า หรือบทบาทของการตัดสิน (judgment) ดังนั้น ในการวิเคราะห์ที่ช่วงหลัง เดวิดสันจึงนำการตัดสินมาเป็นปัจจัยในการพิจารณาเรื่องเจตนา การตัดสินมี 2 ลักษณะ ประการแรก คือ การตัดสินเบื้องต้น (prima facie) ที่

ตอบสนองต่อความปรารถนา อันเป็นการพิจารณาลักษณะที่พึงปรารถนา (desirability) ประการที่สอง การตัดสินแบบสมบูรณ์ (all-out judgment) ซึ่งไม่ได้มีลักษณะของเงื่อนไข การตัดสินแบบสมบูรณ์นี้เป็นสิ่งที่ทำให้ลักษณะที่พึงปรารถนาเป็นเหตุอันเพียงพอที่จะทำให้เกิดการกระทำได้ เจตนา ก็คือการตัดสินที่ไม่มีลักษณะเงื่อนไข อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่าเดวิดสันให้ความสำคัญน้อยเกินไปกับผลของการผนวกการตัดสินแบบสมบูรณ์ นั่นคือ การที่มีมติเชิงเวลาอันเกิดจากการทอดเวลาและการอ้างถึงตัวผู้กระทำกลับมาปรากฏชัดเจน การทอดเวลาทำให้เห็นว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับเจตนามีลักษณะของเจตนามุ่งสู่ออนาคต ไม่ใช่เจตนาในรูปคำกริยาวิเศษณ์ ต่างจากกรณีของการกระทำที่ไปอย่างมีเจตนา (action done intentionally) ที่มีมติเชิงกาลเวลาของเจตนาจะถูกลดความสำคัญลงไปเพราะมุ่งพิจารณาลักษณะของการทำสำเร็จไปแล้ว และการกระทำข้ามช่วงเวลาเพื่อให้บรรลุเจตนานี้ก็แสดงถึงบทบาทของผู้กระทำที่มุ่งมั่นกับเป้าหมาย (ibid; 82)

การอธิบายการกระทำโดยอาศัยเหตุผลคือการอธิบายเชิงสาเหตุประเภทหนึ่ง และความเป็นสาเหตุมีหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ การกระทำก็จัดเป็นเหตุการณ์ และเหตุการณ์จะต้องดำรงอยู่ในแง่ที่เป็นตัวยืนยันค่าความจริงของข้อความที่อ้างถึงเหตุการณ์นั้นๆ การที่เดวิดสันพิจารณาว่าการกระทำดำรงอยู่ในฐานะสารัตถะนั้นก็เพราะจะทำให้สามารถบรรยายการกระทำได้ในลักษณะที่ต่างกัน โดยที่ไม่เปลี่ยนค่าความจริง ซึ่งสามารถทำให้เราเรียกชื่อเหตุการณ์หรือการกระทำได้ การวิเคราะห์เชิงตรรกเกี่ยวกับประโยคการกระทำที่ทำให้เป็นเหตุการณ์นั้นเป็นการบดบังตัวผู้กระทำในฐานะผู้ที่เป็นเจ้าของ (possessor) การกระทำ การวิเคราะห์นี้เน้นเฉพาะอัตลักษณ์ที่เป็น idem ของเหตุการณ์ โดยที่ไม่ใช่อัตลักษณ์ที่เป็น ipse ของตัวผู้กระทำ อันเป็นอัตลักษณ์ของตัวตน (ibid; 84-85)

การวิเคราะห์ในกรอบของอรรถศาสตร์แห่งการกระทำล้มเหลวในการผูกโยงการกระทำเข้ากับตัวผู้กระทำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระระบุเจ้าของ (ascription) ในการพิจารณาประเด็นดังกล่าวในระดับของปฏิบัติศาสตร์แห่งการกระทำที่ผู้พูดสามารถระบุตัวเอง (self-designation) ในการสนทนา ริเกอร์ให้นิยามคำว่า "การระบุเจ้าของ" โดยย้อนไปพิจารณาแนวคิดเรื่องบุคคลในฐานะสิ่งเฉพาะพื้นฐานของสตรูว์สัน คำว่า "การระบุเจ้าของ" มีความหมายดังนี้ ประการแรก บุคคลคือสิ่งเฉพาะพื้นฐานในแง่ของการเป็นสิ่งที่รับการระบุลักษณะ (attribution) ของภาคแสดง ทั้งภาคแสดงทางจิตวิทยาและภาคแสดงทางกายภาพ ประการที่สอง บุคคลเป็นสิ่งที่เราระบุลักษณะของภาคแสดงทางจิตวิทยาและภาคแสดงทางกายภาพ โดยที่ไม่จำเป็นต้องบอกว่ามีสิ่ง (entities) สองสิ่งที่ได้รับภาคภาคแสดงทั้งสอง นั่นคือไม่จำเป็นต้องมีจิตที่รับภาคแสดงทางจิต และร่างกายที่รับภาคแสดงทางกายภาพ ประการที่สาม ภาคแสดงทางจิต เช่น เจตนาและแรงจูงใจสามารถระบุลักษณะให้แก่ตัวเราเอง (oneself) และให้แก่ใครก็

ได้ (someone else) โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยน (ibid; 88-89) ในแง่นี้ กล่าวได้ว่า ลักษณะเฉพาะทางกายภาพและทางจิตนั้น เป็นของ (belong to) บุคคล และบุคคลก็เป็นเจ้าของ (possesses) ลักษณะเฉพาะดังกล่าว แต่การที่สตรอร์สันมุ่งพิจารณาบุคคลในฐานะสิ่งโดยทั่วไป (things in general) ทำให้เขาไม่แยกความแตกต่างระหว่างการระบุลักษณะและการระบุเจ้าของ ทำให้มองข้ามมิติของความเป็นตัวตน (ibid; 94)

ในประเด็นการระบุความเป็นเจ้าของนี้ ริเกอร์ย้อนไปพิจารณาแนวคิดของอริสโตเติลที่แสดงให้เห็นว่าการกระทำผูกอยู่กับตัวผู้กระทำ หมายความว่าเวลาที่เรายกว่าการกระทำเป็นของใครนั้นขึ้นอยู่กับว่าการกระทำนั้นอยู่ในอำนาจที่จะกระทำ (power to do) ของผู้กระทำในการเลือกทำ (preferential choice) หรือไม่ การเลือกซึ่งแสดงถึงเจตจำนงของมนุษย์ซึ่งสะท้อนความเป็นตัวตนของบุคคลได้ดี การเลือกจึงแสดงถึงความมีหรือไม่มีคุณธรรมของบุคคลได้ ทางเลือกในการเลือกทำนี้ เกิดหลังจากการพิจารณาไตร่ตรอง (deliberation) เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้กระทำยังผลให้เกิดขึ้นได้ หรือเป็นสิ่งที่ขึ้นกับ (depend on) อำนาจของผู้กระทำ การกล่าวว่าการกระทำขึ้นกับอำนาจของผู้กระทำนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำต้องพร้อมรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกระทำมีลักษณะใกล้เคียงกับการวางกรอบการกระทำ (prescription) มากกว่าการบรรยาย (description) หมายความว่า การกระทำอยู่ใต้กฎบางอย่างที่ทำให้บอกได้ว่าการกระทำนั้นสมควรได้รับการยกย่องหรือประณาม ในแง่นี้ การระบุเจ้าของ (ascription) จึงมีลักษณะใกล้เคียงกับการระบุความรับผิดชอบต่อการกระทำ (imputation) (ibid; 92-93)

การที่เราวิธีใช้คำถามหนึ่งใดในการพิจารณาการกระทำในกรอบมโนทัศน์การกระทำในระดับอรรถศาสตร์นั้น เป็นการบอกนัยว่าเราวิธีใช้คำถามอื่นๆด้วย ทุกคำถามจะย้อนกลับไปหาคำถามว่า "ใคร" เช่นคำถามว่า "อะไร" และ "ทำไม" ที่ได้พิจารณามาแล้ว ริเกอร์ชี้ให้เห็นว่า เจตนาจะต้องเป็นเจตนาของคนใดคนหนึ่งเสมอในการที่คนนั้นพิจารณาตัดสินใจในการเลือกที่จะทำ และแรงจูงใจ (motive) โดยเฉพาะแรงจูงใจของการมองย้อนหลังก็ผูกอยู่กับตัวผู้กระทำ หมายความว่า การพิจารณาถึงแรงจูงใจ (คำถามว่า "ทำไม") ก็เท่ากับเป็นการพูดถึงตัวผู้กระทำ (คำถามว่า "ใคร") ด้วยเช่นกัน แรงจูงใจจึงจัดเป็น "สาเหตุยังผล" (efficient cause) ของการกระทำ นอกจากนี้ ริเกอร์ชี้ให้เห็นว่า มีสิ่งที่แปลกหรือมีลักษณะของปฏิทรรศน์ นั่นคือ การหาตัวผู้กระทำนั้นมีที่ยุติ การถามว่า "ใครทำสิ่งนี้" เราตอบได้โดยการอ้างชื่อตัวผู้กระทำ ส่วนการหาแรงจูงใจนั้นไม่มีที่ยุติ เนื่องจากห้วงไซของแรงจูงใจนั้นจ่อมหายไปกับอิทธิพลทั้งกายภาพและภายใน (ibid; 95)

การพิจารณาการระบุเจ้าของ (ascription) ในระดับอรรถศาสตร์นั้นมีข้อจำกัด ดังได้พิจารณามาแล้วในประเด็นภววิทยาของความเป็นสิ่งทั่วไป (สตรอร์สัน) และภววิทยาของเหตุการณ์ (เดวิดสัน)

ริเกอร์เห็นว่าปฏิบัติศาสตร์อาจจะช่วยแก้ปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม แม้ปฏิบัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับบริบทของการสนทนาระหว่าง "ฉัน-เธอ" ที่ประธานผู้พูดสามารถระบุตนเองได้ แต่การระบุตัวเองในฐานะผู้พูดกับผู้กระทำนั้นมีระดับที่ต่างกัน (ibid; 96)

การระบุความเป็นเจ้าของกับการระบุความรับผิดชอบมีข้อแตกต่างกัน คือ หนึ่ง การระบุความรับผิดชอบทางศีลธรรมนั้นไม่ใช้กับสถานการณ์อื่นๆ หากแต่ใช้กับการกระทำในระดับที่ซับซ้อน คือการปฏิบัติ (practice) (เช่น การกระทำอื่นๆ อย่างการเลื่อนเก้าอี้ขึ้นไม่เกี่ยวข้องกับ การระบุความรับผิดชอบ แต่การปฏิบัติอย่างเช่นการขับรถในฐานะคนขับรถโดยสารนั้นเกี่ยวข้องกับ การระบุความรับผิดชอบ เพราะการปฏิบัติมีกฎคอยกำกับว่าการเป็นคนขับรถที่ดีคือต้องเคารพกฎจราจรและทำให้ผู้โดยสารปลอดภัย) สอง การตัดสินใจขาดเพื่อประณามนั้นเกิดหลังการระบุเจ้าของ สาม การระบุความรับผิดชอบในระดับจริยธรรมนั้น มีฐานคติแตกต่างจากการที่ผู้พูดสามารถระบุตัวเองได้ในกรอบการพูด เนื่องจากมีการผูกโยงเชิงสาเหตุ (causal tie) ที่สัมพันธ์กับอำนาจที่จะทำที่การกระทำผูกอยู่กับตัวผู้กระทำ ทำให้ประณามหรือยกย่องได้ ดังที่กล่าวมาแล้วถึงการเลือกทางเลือกที่จะกระทำ (preferential choices) ตามทัศนะของอริสโตเติล อำนาจที่จะทำจัดเป็นสาเหตุยั้งผล ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงตัวผู้กระทำกับการปฏิบัติที่เพิ่มเติมขึ้นมาจาก การเป็นแค่ผู้ระบุตัวเองได้ในบริบทการสนทนา (ibid; 100-101)

จะเห็นได้ว่า "อำนาจที่จะทำ" นั้น ทำให้เรากลับไปหาแนวคิดเรื่อง "สาเหตุยั้งผล" เพื่ออธิบายเรื่องการระบุเจ้าของ อำนาจที่จะทำจัดเป็น "ข้อมูลปฐมมรรพ์" (primitive datum) ที่จะเห็นได้หลังจากกระบวนการวิภาษ (dialectic) ซึ่งมี 2 ชั้น ได้แก่ ชั้นแยก (disjunctive) คือ ความเป็นสาเหตุของผู้กระทำแยกจากสาเหตุประเภทอื่นๆ และชั้นรวม (conjunctive) คือ ความเป็นสาเหตุของผู้กระทำสัมพันธ์กับสาเหตุประเภทอื่นๆ ในชั้นแยกนั้นเราจะพบปัญหาของค่านที่แยกระหว่างความเป็นสาเหตุสองประเภทคือ เสรีภาพกับความเป็นสาเหตุตามธรรมชาติ ปรัชญาวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระทำก็เผชิญปัญหานี้ ดังจะเห็นได้จากการแยกระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเหตุการณ์ที่มีผู้ทำให้เกิดขึ้น หรือการแยกระหว่างสาเหตุกับแรงจูงใจ และการที่แอนสคอมม์แยกระหว่างการรู้ด้วยการสังเกตและการรู้โดยไม่ได้เกิดจากการสังเกต ซึ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาระหว่างการบรรยายกับการระบุความเป็นเจ้าของการกระทำ (ibid; 102-103)

ในชั้นแยกนั้น เมื่อพิจารณาข้อโต้แย้งเกี่ยวกับ "ขั้นเสนอ" (thesis) ในปัญหา antinomy ที่สามของค่านที่เรื่องเสรีภาพกับนิยัตินิยม (determinism) จะพบว่า การกระทำจากเสรีภาพถือเป็นสาเหตุประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งคือ ความเป็นสาเหตุที่สอดคล้องไปกับกฎธรรมชาติ เสรีภาพอันเป็นสาเหตุของการกระทำก็คือ รากฐานของการระบุความรับผิดชอบ ดังนั้น การระบุความรับผิดชอบ

จึงอยู่ในอำนาจที่จะทำ สิ่งที่ปรัชญาวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระทำสอดคล้องกับทัศนะของด้านที่ก็คือ ทัศนะเกี่ยวกับ "การกระทำพื้นฐาน" (basic action) เช่น ทัศนะของอาร์เธอร์ ดันโต (Arthur Danto) ดันโตนิยามว่าการกระทำพื้นฐานคือการกระทำที่เราวิธีโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการกระทำอื่นมาเป็นตัวกลางในการที่เราจะกระทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมายบางอย่าง หรือการกระทำอะไรบางอย่างเพื่อนำไปสู่เป้าหมายบางอย่าง (in order to) ทำให้การกระทำพื้นฐานเป็นประเภทหนึ่งของความเป็นสาเหตุ การกระทำพื้นฐานจึงเป็นสิ่งที่เราวิธีทำโดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ มโนทัศน์เกี่ยวกับการกระทำพื้นฐานนี้เรียกว่า "ข้อมูลปฐมบรรพ์" (primitive datum) ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกับบุคคลที่เป็นสิ่งเฉพาะพื้นฐานในกรอบของทฤษฎีการระบุอ้างอิง (identifying reference) (ibid; 103)

ด้านที่เห็นว่าหากปราศจากการเริ่มต้นลำดับ ลำดับของสาเหตุนั้นไม่สามารถสมบูรณ์ได้ ด้านที่แยกระหว่างจุดเริ่มต้น 2 ชนิด ประการแรกคือจุดเริ่มต้นของโลก และอย่างหลังก็คือจุดเริ่มต้นที่สัมพันธ์กับเสรีภาพ เสรีภาพ (liberty) เป็นเพียงสาเหตุเชิงสัมพันธ์กับโลก ไม่ใช่จุดเริ่มต้นในเวลา แต่เป็นจุดเริ่มต้นในความเป็นสาเหตุ ตัวอย่างก็คือ ชายคนที่ลุกขึ้นจากเก้าอี้ถือว่าได้ใช้เสรีภาพโดยไม่ถูกกำกับจากสาเหตุทางธรรมชาติ การลุกจากเก้าอี้เป็นการเริ่มต้นในความเป็นสาเหตุ ไม่ใช่การเริ่มต้นในเวลา การกระทำนี้จึงจัดได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นแรกที่สมบูรณ์ของลำดับของปฏิบัติการ การแยกระหว่างจุดเริ่มต้นของโลกกับจุดเริ่มต้นในโลกเป็นสาระสำคัญของการเริ่มต้นเชิงปฏิบัติ (practical beginning) ที่เราใช้แยกลำดับอื่นๆที่เริ่มจากจุดเริ่มต้นอื่น (ibid; 105)

ทฤษฎีการกระทำเผชิญปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจุดเริ่มต้นกับความเสร็จสมบูรณ์ของลำดับในการบรรยาย (description) ดังตัวอย่างของแอนสคอมป์ต่อไปนี้

ชายคนหนึ่งกำลังสูบน้ำขึ้นไปยังถังเก็บน้ำ ซึ่งจัดสงเป็นน้ำดื่มในบ้านหลังหนึ่ง มีผู้ได้พบ อุบายอันแยบยลที่จะทำให้ต้นน้ำปนเปื้อนไปด้วยยาพิษมรณะที่จะค่อยๆสะสม โดยที่ผลกระทบของมันจะไม่ใช่ที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนกว่าเกินจะเยียวยา โดยปกติแล้วบ้านหลังดังกล่าวมีผู้อาศัยอยู่คือ กลุ่มแกนนำพรรคกลุ่มเล็กกับครอบครัวที่ใกล้ชิด ซึ่งอยู่ในอำนาจบัญชาของรัฐใหญ่รัฐหนึ่ง พวกเขามีส่วนร่วมในการทำลายล้างชาวยิวและบางทีอาจวางแผนก่อสงครามโลก ชายผู้ทำให้ต้นน้ำปนเปื้อนได้วางแผนว่า หากทำลายคนพวกนี้ได้ คนดีๆจะได้เข้ามามีอำนาจซึ่งเป็นผู้ที่จะปกครองได้ดี หรือแม้กระทั่งสถาปนาอาณาจักรแห่งสวรรค์บนโลก และเป็นหลักประกันถึงชีวิตที่ดีสำหรับทุกคน เขาได้เปิดเผยแผนการพร้อมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับยาพิษแก่ชายคนที่กำลังสูบน้ำ แน่ใจว่าความตายของผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้นย่อมส่งผลอื่นๆ อาทิ ผู้คนจำนวนมากที่ชายเหล่านี้ไม่รู้จักจะได้รับผลตกทอด โดยที่คนเหล่านั้นไม่รู้เรื่องราวอะไร

แขนของชายคนนี้ขยับขึ้นลง ขึ้นลง กล้ามเนื้อหนึ่งๆที่มีชื่อเป็นภาษาละตินซึ่งพวกแพทย์รู้จัก หดและคลาย สารบางอย่างถูกผลิตขึ้นในเส้นประสาท ซึ่งเป็นสารที่เกิดขึ้นในช่วงขณะของการเคลื่อนไหวอันเกิดจากความสมัครใจ อันเป็นสิ่งที่นักสรีรวิทยาสนใจ การเคลื่อนไหวของแขนนั้นทอดเงาไปยังสวนหิน ซึ่งในจุดหนึ่งและจากตำแหน่งหนึ่งก็ก่อให้เกิดความรู้สึกสงสัย ราวกับว่ามีคนคอยเฝ้าสังเกตการณ์จากสวนหิน ยิ่งไปกว่านั้น เครื่องสูบน้ำทำให้เกิดเสียงดังต่อเนื่องเป็นลำดับ ซึ่งที่จริงก็เป็นการส่งเสียงเป็นจังหวะจะโคนที่สังเกตเห็นได้ชัด⁶

(Anscombe, 1979: 37 cited in Ricoeur, 1992 : 71 n12)

คำถามจากตัวอย่างข้างต้นก็คือ ชายคนนี้ทำอะไร อะไรคือการบรรยาย (description) การกระทำของเขา แอนสคอมบ์เห็นว่า การบรรยาย 4 ประการถูกต้องเท่าเทียมกัน ได้แก่ การสูบน้ำ การเติมน้ำในบ่อ การวางยาพิษผู้อยู่อาศัย และการจุดชนวนสงคราม การกระทำหนึ่งๆสามารถให้ชื่อโดยใช้การกระทำแรก หรือผลสุดท้ายที่มีเจตนาจะให้เกิด การให้ลำดับของเหตุผลสำหรับกระทำ (reason for acting) ที่ถูกจัดระบบให้สอดคล้องกับผลที่เจตนาให้เกิด โดยที่ไม่จำเป็นต้องพิจารณาตัวผู้กระทำ ทำให้เราตอบคำถามได้ว่า มีการกระทำ 4 อย่าง หรือการบรรยาย 4 อย่างสำหรับการกระทำเดียว

⁶ ภาษาอังกฤษคือ

"A man is pumping water into the cistern which supplies the drinking water of a house. Someone has found a way of systematically contaminating the source with a deadly cumulative poison whose effects are unnoticeable until they can no longer be cured. The house is regularly inhabited by a small group of party chiefs, with their immediate families, who are in control of a great state; they are engaged in exterminating the Jews and perhaps plan a world war. The man who contaminated the source has calculated that if these people are destroyed, some good men will get into power who will govern well, or even institute the Kingdom of Heaven on earth and secure a good life for all the people; and he has revealed the calculation, together with the fact about the poison, to the man who is pumping. The death of the inhabitants of the house will, of course, have all sorts of other effects; e.g., that a number of people unknown to these men receive legacies, about which they know nothing.

This man's arm is going up and down, up and down. Certain muscles, with Latin names which doctors know, are contracting and relaxing. Certain substances are generated in some nerve fibers — substances whose generation in the course of voluntary movement interests physiologists. The moving arm is casting a shadow on the rockery where at one place and from one position it produces a curious effect as if a face were looking out of the rockery. Further, the pump makes a series of noises, which are in fact beating out a noticeable rhythm."

(Ricoeur, 1992 : 71 n12) การบรรยายดังกล่าวนำไปสู่ปัญหาเมื่อเราย้อนจากการบรรยายเกี่ยวกับ "อะไร" ไปสู่การระบุเจ้าของการกระทำให้แก่ "ใคร" กล่าวคือ จากจุดเริ่มต้นนี้การกระทำส่งผลไปไกลเพียงใด และความรับผิดชอบของผู้กระทำครอบคลุมผลที่ทอดไปไกลเพียงใด โดยพิจารณาจากธรรมชาติของผลเชิงกายภาพที่ไม่มีขีดจำกัด ปัญหานี้เป็นด้านกลับกันของการกระทำพื้นฐานที่เราถามถึงสาเหตุว่ายุติลง ณ จุดใด ในกรณีของความรับผิดชอบของผู้กระทำนั้นดูเหมือนมีที่ยุติได้ แต่ผลของการกระทำดูเหมือนไม่มีที่ยุติ ปัญหานี้อาจเรียกว่า "ขอบเขตความรับผิดชอบของจุดเริ่มต้น" (the bearing of the beginning) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับทัศนะของค่าน์ท์เกี่ยวกับ "จุดเริ่มต้นแรกเชิงสัมพัทธ์" "ในฐานะที่เป็นลำดับของอุบัติการณ์ (occurring) ในโลก" เมื่อจุดเริ่มต้นของการกระทำไม่ประสานกันกับจุดเริ่มต้นของโลก จึงถือเป็นกลุ่มดาวของจุดเริ่มต้น (a constellation of beginnings) ซึ่งแต่ละจุดเริ่มต้นมีจุดกำเนิดที่จะต้องเปรียบเทียบกันในแต่ละกลุ่ม คำถามว่าอะไรจะเรียกว่าเป็นจุดเริ่มต้นนี้สร้างปัญหาให้แก่ผู้พิพากษาในการตัดสินพิจารณาคดี เช่นเดียวกับเป็นปัญหาสำหรับนักประวัติศาสตร์ คำถามคือผู้กระทำต้องรับผิดชอบเหตุการณ์ในขอบเขตเพียงใด ซึ่งเป็นเรื่องซับซ้อนด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก หากพิจารณาจากลำดับเดียว ผลของการกระทำนั้นแยกเป็นอิสระจากผู้กระทำ ในการส่งผลเหล่านี้ กฎธรรมชาติเข้ามากำกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากการริเริ่ม (initiatives) ในแง่นี้ การกระทำมีผลที่ไม่ได้เกิดจากเจตนา หรือแม้แต่เกิดตรงข้ามกับเจตนา การแยกสิ่งที่เป็นของผู้กระทำออกจากสิ่งที่เป็นห่วงโซ่ของความเป็นสาเหตุภายนอกจึงเป็นสิ่งซับซ้อน (ibid; 106-07)

นอกจากนี้ การที่การกระทำของเขาเกี่ยวพันกับการกระทำของคนอื่น ในแง่ของเรื่องเล่าเกี่ยวกับ "การเกี่ยวพันกันในเรื่องราว" (being entangled in stories) การกระทำของแต่ละคน และประวัติความเป็นมาของแต่ละคน พัวพันกันไม่ใช่ระดับของกายภาพเท่านั้น หากแต่เป็นระดับของสังคมอีกด้วย ปัญหาคือเราจะแยกต่างการกระทำที่เป็นของผู้กระทำทางสังคมอย่างไร คำถามนี้สร้างความยุ่งยากให้แก่นักประวัติศาสตร์ไม่น้อยกว่าผู้พิพากษา เพราะการระบุผู้กระทำในลักษณะของการกระจาย (distributive) แก่ผู้ที่มีส่วนในการกระทำที่แตกต่างกัน การระบุลักษณะในที่นี้จึงหมายถึงการกระจาย ริเกอร์เห็นว่า การกำหนดกรอบของจุดสิ้นสุดของความรับผิดชอบของผู้กระทำเป็นเรื่องของการตัดสินใจมากกว่าข้อเท็จจริงที่จะถูกสร้างขึ้นมา การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางขอบเขตของความรับผิดชอบนี้ ทำให้เกิดผลกระทบของการสร้างระบบปิด (closure effect) ทำให้สามารถพิจารณาความสำเร็จสมบูรณ์ของการกระทำได้ (ibid; 107)

ในขั้นรวม (conjunctive) ความเป็นสาเหตุของผู้กระทำสัมพันธ์กับสาเหตุประเภทอื่นๆ เกี่ยวข้องกับการริเริ่ม (initiative) อันหมายถึงการแทรก (intervention) ของผู้กระทำเข้ามาในครรลองของโลกเพื่อจะสร้างความเปลี่ยนแปลงในโลก การที่จะเป็นเช่นนั้นได้ก็เพราะการรวม (conjunction)

ความเป็นสาเหตุหลายอย่าง ความจำเป็นนี้เกิดจากโครงสร้างความหมายร่วมกันของกรอบมโนทัศน์ การกระทำ อำนาจที่จะทำมีความจำเป็นที่จะต้องเชื่อมโยง "ใคร" เข้ากับ "ทำไม" ผ่านทาง "อะไร" ของ การกระทำ อย่างไรก็ตาม อำนาจที่จะทำไมได้เป็นเพียงแรงจูงใจ แต่เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกด้วย การแทรก (intervention) เป็นการรวมคำอธิบายเชิงอันตวิทยาเข้ากับคำอธิบายเชิงสาเหตุเข้าด้วยกัน ในแง่ ลักษณะเชิงอันตวิทยานั้น การกระทำทำให้เกิดข้อเท็จจริงใหม่ในโลก ซึ่งเป็นการเริ่มลำดับของสาเหตุ (causal series) การเชื่อมโยงระหว่างวิถีและเป้าหมายนี้เกิดขึ้นได้เพราะผู้กระทำทำในสิ่งที่ตน "รู้วิธี ทำ" ไปพร้อมกับการเริ่มระบบปิด ซึ่งผู้กระทำแยกออกมาจากสิ่งแวดล้อมและพบความเป็นไปได้ของการพัฒนาระบบนี้ หรือเป็นความสามารถของผู้กระทำในการจัดการกับทรัพยากรของระบบ อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบทั้งสองประการ อันได้แก่ ลักษณะที่เป็นระบบกับลักษณะเชิงอันตวิทยานี้แม้จะ เกี่ยวข้องกัน แต่ก็มีความมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นจะต้องมีวาทกรรมที่แตกต่างออกไปมาอธิบาย คือ "ฉันสามารถ" (I can) ที่จะสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นต้นกำเนิด (origin) ของความเชื่อมโยง ระหว่างความเป็นสาเหตุ 2 อย่างดังกล่าวข้างต้น อำนาจที่จะทำของตัวตน หรือวาทกรรมของ "ฉัน สามารถ" นี้เชื่อมโยงกับภววิทยาของร่างกาย(ontology of the body) หรือร่างกายที่มีผู้ใช้ชีวิตอยู่ (lived body) ซึ่งเป็นร่างกายของเราที่เป็นทั้งร่างกายเชิงกายภาพและบุคคล แต่ในขณะที่เดียวกันก็อยู่ใน ครรลองของสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของโลก ปรากฏการณ์วิทยาแห่ง "ฉันสามารถ" และภววิทยาแห่ง ร่างกาย ในฐานะที่เป็นของใครบางคนนี้เป็น "ข้อมูลปฐมบรรพ" (primitive datum) ที่สอดคล้องกับ อำนาจที่จะทำ (ibid; 110-11) การวิเคราะห์ถึงขั้นนี้ทำให้สามารถอธิบายความเชื่อมโยงระหว่าง ผู้กระทำกับการกระทำในแง่ของการรับผิดชอบต่อการกระทำได้

จากการวิเคราะห์ขั้นนี้เราจะเห็นภาพของตัวประธานมนุษย์ (human subject) แตกต่าง ออกไป ทั้งในแง่ของการเป็นตัวตนที่เป็นเจ้าของการกระทำและความรับผิดชอบทางศีลธรรม รวมทั้ง ความสามารถในการสร้างความเปลี่ยนแปลงในโลก อย่างไรก็ตาม จากประเด็นที่กล่าวมาแล้ว จะเห็น ได้ว่ายังมีมิติของเวลาของตัวตน (self) และมิติของเวลาของการกระทำ ทั้งการนิยามบุคคล (person) จากมุมมองของการบ่งอ้างถึง (identifying reference) หรือนิยามของผู้กระทำในกรอบของ อรรถศาสตร์แห่งการกระทำ ยังไม่ได้พิจารณาว่า บุคคลที่เรากำลังพูดถึงกับผู้กระทำที่การกระทำนั้นผูก อยู่ด้วยนั้นมีประวัติศาสตร์ (history) ของตัวเอง แนวทางในการศึกษาเรื่องตัวตนตามแนวทางของ ปรัชญาภาษาคือการพูด (utterance) ก็ล้มเหลวเช่นกันในการที่จะทำให้เกิดการสะท้อนเกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อประธาน (subject) ที่มีความสามารถที่จะระบุตัวเอง จึงมีความ จำเป็นต้องพิจารณาในระดับ ปัญหาอัตลักษณ์ของบุคคล ซึ่งจะสามารถกล่าวถึงได้ก็แต่ในกรอบของ เวลาในการดำรงอยู่ของมนุษย์เท่านั้น ริเกอร์เสนอ ทฤษฎีเรื่องเล่า โดยพิจารณาจากมุมมองของ

ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเล่ากับการก่อรูปของตัวตน (constitution of self) การถกเถียงกันเกี่ยวกับปัญหาอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่าในกรอบของปรัชญาแองโกล-อเมริกัน ทำให้เกิดการเผชิญหน้ากันในการแยกแยะระหว่างความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) กับความเป็นตัวตน (selfhood) ริเกอร์มุ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงวิถีวิธีที่เป็นรูปธรรมระหว่างความเป็นตัวตน (selfhood) กับความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) ในกรอบของทฤษฎีเรื่องเล่า

2.4 ปฏิทรรศน์อัตลักษณ์ของบุคคล

ปัญหาอัตลักษณ์ของบุคคลเกิดจากการพิจารณาปัญหาอัตลักษณ์โดยไม่แยกความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ที่เป็นสิ่งเดียวกัน (เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า sameness ภาษาละตินว่า idem) แบบที่สองได้เรียกว่าความเป็นตัวตน (ภาษาอังกฤษคือ selfhood ภาษาละตินคือ ipse) ซึ่งไม่ใช่ความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness)

ความเป็นสิ่งเดียวกันสามารถแยกได้เป็น 2 ประการ *ประการแรก* เป็นอัตลักษณ์ตัวเลข (numerical identity) หมายถึงการบ่งชี้ซ้ำสิ่งเดียวกัน (reidentification of the same) ในเวลาที่ต่างกัน *ประการที่สอง* คืออัตลักษณ์เชิงคุณภาพ (qualitative identity) หรือความคล้ายกันอย่างยิ่ง (extreme resemblance) เช่น ก และ ข สวมชุดคล้ายคลึงกันจนสามารถเปลี่ยนกันได้โดยไม่สังเกตเห็นข้อแตกต่าง องค์ประกอบทั้ง 2 ประการของอัตลักษณ์ไม่สามารถลดทอนไปเป็นอันหนึ่งอันใดได้ เช่นเดียวกับการจัดประเภท (categories) ของปริมาณกับคุณภาพตามทัศนะของคานท์ แต่ทั้งคู่ก็มีความเกี่ยวข้องกัน อย่างไรก็ตาม ในกรอบของเวลานั้น การพิจารณาสิ่งเดียวกันในเวลาที่แตกต่างกันอาจทำให้เกิดความลังเล ความสงสัย ความคล้าย (similitude) สามารถนำมาเป็นเกณฑ์ทางอ้อมที่ใช้พิจารณาตัดสินอัตลักษณ์เชิงตัวเลข (numerical identity) ได้ แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีช่องว่างของเวลา ความคล้ายอาจใช้เป็นเกณฑ์ไม่ได้ เช่น เราไม่ลังเลที่จะบอกว่าคนที่เพิ่งเดินออกจากห้องแล้วกลับเข้ามาทันทีนั้นเป็นคนคนเดียวกัน แต่ในบางกรณีที่จะต้องเปรียบเทียบกับความจำที่ผ่านมานานก็อาจจะก่อให้เกิดความสงสัยได้ ดังในกรณีของการหาตัวผู้กระทำผิด ผู้เสียหายอาจจะเกิดความลังเลในการชี้ตัวผู้ต้องสงสัยเนื่องจากช่องว่างของเวลา ผู้ต้องหาอาจจะปฏิเสธว่าตัวเองไม่ได้อยู่เหตุการณ์ จึงจำเป็นต้องหาวัตถุพยานที่จะชี้ว่าผู้กระทำผิดอยู่ในเหตุการณ์ อันขยายไปสู่พยานซึ่งก็มีความไม่แน่นอนเช่นกัน (ibid; 116-117)

อย่างไรก็ตาม ริเกอร์เห็นว่า เกณฑ์ความคล้ายอาจจะมีจุดอ่อนในกรณีที่มีช่องว่างของเวลาที่ยาวนาน จึงต้องมีองค์ประกอบที่ 3 อันได้แก่ ความต่อเนื่องโดยไม่ถูกขัดจังหวะ (uninterrupted

continuity) ซึ่งทำให้เราบอกได้ว่าคนคนหนึ่งตอนเด็กกับตอนชราเป็นคนคนเดียวกัน แม้ว่าภายนอกจะเปลี่ยนไปก็ตาม องค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็นเกณฑ์เสริมหรือแทนความคล้ายกันได้ ความคล้ายกันกับความต่อเนื่องโดยไม่ถูกขัดจังหวะนี้เป็นพื้นฐานของความคงทนถาวรในเวลา (permanence in time) ริเกอร์ยกตัวอย่างของโครงสร้างของอุปกรณ์ที่มีการถอดเปลี่ยนบางชิ้นส่วนออกไป แต่ก็ยังคงโครงสร้างเดิมของอุปกรณ์นั้น และอีกตัวอย่างหนึ่งได้แก่ โครงสร้างของรหัสพันธุกรรม การพิจารณาเรื่องอัตลักษณ์จะต้องพิจารณาในกรอบของการคงทนถาวรในกรอบของเวลา ความคิดเรื่องโครงสร้างนี้เองที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเชิงสัมพันธ์ของอัตลักษณ์ ที่ไม่ใช่ลักษณะแบบสารัตถะ (substance) ทำให้เราเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง ปัญหาอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นเกิดจากการหาสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง (ibid; 117-18)

ตัวอย่างแรกที่ริเกอร์นำมาวิเคราะห์ให้เห็นปัญหาปฏิทรรศน์อัตลักษณ์ของบุคคลได้แก่งานของจอห์น ล็อก (John Locke) ริเกอร์เห็นว่าล็อกเสนอมโนทัศน์เรื่องอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากทั้งความเป็นตัวตนและความเป็นสิ่งเดียวกัน คือเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นผลจากการเปรียบเทียบกับตัวสิ่งนั้นเองในช่วงเวลาที่ต่างกัน ก่อให้เกิดแนวคิดเรื่องเอกลักษณ์และความหลากหลาย (identity และ diversity) ริเกอร์ชี้ให้เห็นว่าในหนังสือ *Essay Concerning Human Understanding* ล็อกนิยามคำว่า "อัตลักษณ์" (identity) หมายถึงการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งๆกับตัวมันเองข้ามเวลา ซึ่งเป็นการย้อนอ้างถึงสิ่งนั้นๆ (thing with itself) นิยามดังกล่าวนี้ริเกอร์เห็นว่ามีทั้งลักษณะของความเป็นสิ่งเดียวกันในการเปรียบเทียบ และความเป็นตัวตนในแง่ที่เป็นการคงอยู่ด้วยตัวมันเอง (thing with itself) ข้ามเวลา แต่การวิเคราะห์ขั้นต่อมากลับกลายเป็นการแยกความเป็นสิ่งเดียวกันจากความเป็นตัวตน ตัวอย่างที่ล็อกยกมาอ้างได้แก่ เรือที่ถูกสร้างขึ้นใหม่จากส่วนประกอบเดิมทั้งหมดของมัน ต้นไม้ที่เติบโตมาจากผลไม้ สัตว์และมนุษย์ที่พัฒนาตั้งแต่เกิดจนตาย จะเห็นได้ว่าพบแต่อัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะของความเป็นสิ่งเดียวกัน สิ่งตัวอย่างข้างต้นมีร่วมกันก็คือ การคงอยู่ถาวรของการจัดองค์ประกอบของมัน ซึ่งไม่ได้มีลักษณะเป็นสารัตถะ อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์เรื่องอัตลักษณ์ของบุคคล ล็อกกลับหันมาใช้ในการไตร่ตรอง (reflection) ในการบ่งชี้สิ่งเดียวกันเมื่อเทียบกับตัวมันเอง การไตร่ตรองสามารถขยายจากช่วงขณะหนึ่งไปสู่ช่วงเวลา (duration) ทำให้สามารถพิจารณาความจำ (memory) ในฐานะการมองย้อนหลังในกระบวนการไตร่ตรอง ด้วยเหตุนี้ ล็อกจึงกล่าวว่า การนิยามอัตลักษณ์ของบุคคลยังเป็นความเป็นสิ่งเดียวกันเมื่อเทียบกับตัวมันเอง (sameness with itself) ริเกอร์เห็นว่า การใช้การไตร่ตรองและความจำทำให้ความเป็นตัวตนมาแทนที่ความเป็นสิ่งเดียวกัน (เพราะต้องมี "ใคร" บางคนที่เป็นผู้บ่งชี้อัตลักษณ์) (ibid; 125)

นอกจากนี้ ริเกอร์ยังเห็นว่า ล็อคได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่สร้างเกณฑ์ของอัตลักษณ์ (criterion of identity) อันได้แก่ อัตลักษณ์ของจิต (mental identity) ซึ่งตรงข้ามกับเกณฑ์ของอัตลักษณ์เชิงกายภาพ (corporeal identity) ซึ่งเป็นความคงทนถาวรของการจัดระบบที่สังเกตได้จากภายนอก ก่อให้เกิดการถกเถียงเรื่องการใช้เกณฑ์ต่างๆเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ซึ่งนักปรัชญายุคต่อมาเปลี่ยนรูปไปสู่ปัญหา "การพิสูจน์ว่าตัดสินไม่ได้" (proofs of undecidability) เช่นตัวอย่างที่ล็อคยกมาประกอบเรื่องเจ้าชายที่ความทรงจำถูกเปลี่ยนไปให้ช่างทำรองเท้า นั้น จะกลายเป็นเจ้าชายที่จำได้ว่าตัวเองเป็นเจ้าชายหรือช่างทำรองเท้าที่สังเกตจากรูปลักษณ์ภายนอก ล็อคเห็นว่าคำตอบแรกถูกต้อง เพราะใช้เกณฑ์ความทรงจำ แต่นักปรัชญารุ่นหลัง เช่น ดีเรค พาร์ฟิต (Derek Parfit) กลับเห็นว่า เกณฑ์ของอัตลักษณ์ไม่สามารถตัดสินได้

อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงปฏิทรรศน์อัตลักษณ์ของบุคคลได้แก่การวิเคราะห์ของเดวิด ฮูม (David Hume) ในหนังสือ *Treatise of Human Nature* เดวิด ฮูม กล่าวว่า อัตลักษณ์ก็คือความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) แต่ฮูมแตกต่างจากล็อคตรงที่ เมื่อพิจารณาเรื่องตัวตนของบุคคล เขาไม่ได้เปลี่ยนเกณฑ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์เหมือนกับล็อค ฮูมกล่าวว่าเมื่อเขามองเข้าไปในตัวเอง เขาพบแต่เพียงประสบการณ์อันหลากหลาย และไม่พบสิ่งที่แสดงถึงมโนภาพของตัวตน เขาจึงสรุปว่าตัวตนเป็นเพียงมายาภาพเท่านั้น คำถามของนักปรัชญาสายประจักษ์นิยมอย่างฮูมก็คือ ทำไมเราจึงพยายามทาบหับอัตลักษณ์ให้กับสิ่งที่ เป็นเพียงการรับรู้ที่เรียงเป็นลำดับ (successive perceptions) และตั้งสมมติฐาน (assume) เกี่ยวกับการดำรงอยู่อย่างไม่ผันแปรและไม่ถูกขัดจังหวะในช่วงเวลาชั่วชีวิตของเรา ฮูมเสนอมโนทัศน์สองอย่าง คือ จินตนาการ (imagination) และความเชื่อ (belief) จินตนาการคือความสามารถที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์เข้าด้วยกันในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย อันเป็นการเชื่อมโยงความหลากหลาย (diversity) เป็นอัตลักษณ์ ส่วนเอกภาพของความเป็นบุคคล (personality) นั้น ฮูมเปรียบว่าจัดเป็นประเภทเดียวกับเอกภาพของรัฐและประชาชาติ (a republic and a commonwealth) แม้สมาชิกจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การสมาคมเป็นรัฐและประชาชาติก็ยังคงอยู่ (ibid; 127)

ริเกอร์วิจารณ์ว่าฮูมกำลังหาในสิ่งที่เขาไม่อาจจะคาดหวังว่าจะพบได้ นั่นคือ ตัวตน (self) ที่เป็นความเป็นสิ่งเดียวกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง เขากำลังตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับตัวตนที่เขา กำลังมองหา ริเกอร์อ้างข้อความดังต่อไปนี้เพื่อวิจารณ์ประเด็นของฮูม "สำหรับข้าพเจ้าแล้ว เมื่อข้าพเจ้าเข้าไปพิจารณาสิ่งที่เรียกว่า ตัวของข้าพเจ้า (myself) อย่างใกล้ชิด ข้าพเจ้ามักสะดุดการรับรู้เฉพาะบางอย่างของความร้อนหรือความเป็นแสงหรือเงา ความรักหรือชัง ความเจ็บปวดหรือความพึงพอใจ ข้าพเจ้าไม่สามารถคิดว่า ตัวข้าพเจ้า ได้โดยปราศจากการรับรู้ (perception) และไม่สามารถสังเกตสิ่งใดเว้นแต่

การรับรู้" (Hume, 1969: 300) คำถามก็คือว่า "ใคร" ของคนที่กำลังหาตัวตนนั้น คือ "ใคร" ใครเป็นผู้รับรู้ (Ricoeur, 1992: 128) การที่ฮูมกล่าวว่า เมื่อมองย้อนเข้าไปในประสบการณ์การรับรู้แล้วไม่สามารถหาสิ่งที่ เป็นอัตลักษณ์ในแง่ของความเป็นสิ่งเดียวกันได้นั้น ริเกอร์เห็นว่าสิ่งที่ จะบอกอัตลักษณ์ได้ก็คือ "ใคร" หรือตัวตน ในแง่นี้ การปฏิเสธความเป็นสิ่งเดียวกันจึงเป็นการยืนยันความเป็นตัวตนใน ฐานะผู้บอกอัตลักษณ์

ในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเกณฑ์ของอัตลักษณ์นั้น ริเกอร์เห็นว่า การพิจารณาประเด็นปัญหา เกี่ยวกับเกณฑ์ (criterion) ของอัตลักษณ์ว่ามีลักษณะเชิงกายภาพหรือเชิงจิตวิทยานั้นอาจมีปัญหา เพราะอาจทำให้ยึดติดว่าเกณฑ์เชิงจิตวิทยาเข้าใกล้ความเป็นตัวตน (selfhood) มากกว่าเกณฑ์เชิง ร่างกายเกี่ยวข้องกับความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) ริเกอร์เห็นว่า เกณฑ์เชิงร่างกายก็ไม่ได้แยก ขาดออกจากปัญหาเรื่องความเป็นตัวตน เนื่องจากการเป็นเจ้าของร่างกายนั้นผูกอยู่กับความเป็น ตัวตน อันเป็นการพิสูจน์ว่าเราไม่สามารถลดทอนความเป็นตัวตนไปสู่ความเป็นสิ่งเดียวกันได้ (ibid; 128) นอกจากนี้ ริเกอร์เห็นว่าคำว่า "เกณฑ์" นั้น เป็นสิ่งที่ทำให้เราแยกถูกกับผิดในการอ้าง ความจริง แต่ความเป็นตัวตนกับความเป็นสิ่งเดียวกันเป็นการตรวจสอบการกล่าวอ้างความจริง (test of truth claims) ได้หรือไม่ ในกรณีของความเป็นสิ่งเดียวกันนั้น คำว่า "เกณฑ์" มีความหมายที่ชัดเจน กล่าวคือ หมายถึงการพิสูจน์ว่าถูกหรือการพิสูจน์ว่าผิดของข้อความที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ในฐานะที่เป็น ความสัมพันธ์ อันเป็นผลจากการเปรียบเทียบของสิ่งเดียวกันในเวลาที่แตกต่างกันตามทัศนะของลึคกับ ฮูม เราจึงสามารถที่จะใช้คำว่า "เกณฑ์" ในการพิสูจน์ว่าจริงเกี่ยวกับความเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) แต่ริเกอร์เห็นว่า ความเป็นตัวตนนั้นต้องพิจารณาในกรอบของการเป็นข้อยืนยัน (attestation) ถ้าหากเกณฑ์หมายถึงการพิสูจน์ว่าจริง การเป็นข้อยืนยันก็ไม่อาจจัดเป็นเกณฑ์ได้ (ibid; 129)

ดังนั้น แทนที่จะถกเถียงในประเด็นเกี่ยวกับเกณฑ์ของอัตลักษณ์ของบุคคล ริเกอร์จะเข้าไป วิจัยงานที่ล่อยอยู่เหนือข้อโต้แย้งเรื่องเกณฑ์เชิงจิตวิทยาและเกณฑ์เชิงร่างกายและมุ่งวิจารณ์ความ เชื่อเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบุคคล อันได้แก่หนังสือ *Persons and Reasons* ของดีเรค พาร์ฟิต (Derek Parfit) ซึ่งริเกอร์เห็นว่าเป็นงานที่เสนอแนวคิดที่ตรงข้ามกับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่า พาร์ฟิต ใช้กรณีปริศนามาพิสูจน์ว่าคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์มีลักษณะสามารถพิสูจน์ได้ว่าไม่มีความหมาย (meaningless) คำตอบที่ได้มีลักษณะกำหนดชัดไม่ได้ (undetermined) อันนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า "อัต ลักษณ์ของบุคคลไม่ใช่ประเด็นสำคัญ" (Personal identity is not what matters.) (ibid : 130)

ทัศนะของพาร์ฟิต ได้แก่ ข้อเสนอแบบลดทอน (reductionist thesis) ข้อเสนอที่ตรงข้ามกับ ข้อเสนอดังกล่าวเรียกว่า ข้อเสนอแบบไม่ลดทอน (non reductionist thesis) สำหรับข้อเสนอแบบ

ลตทอนนั้น อัตลักษณ์ในกรอบของเวลาที่มีความหมายเท่ากับข้อเท็จจริงของความเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ ไม่ว่าจะมึลักษณะเชิงกายภาพหรือลักษณะทางจิต คำว่า "เหตุการณ์" (event) หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น (occurrence) ที่สามารถบรรยายลักษณะได้ (describable) โดยไม่ต้องพิจารณาว่าประสบการณ์ที่ประกอบขึ้นเป็นชีวิตส่วนบุคคลนั้นเป็นของบุคคลผู้นั้น อีกทั้งไม่ต้องพิจารณาว่าบุคคลผู้นั้นดำรงอยู่จริง ภายใต้เงื่อนไขการบรรยายที่ไม่มีลักษณะของบุคคล (impersonal description) นี้เองที่การหาความเชื่อมโยงจะดำเนินไปได้ ไม่ว่าจะเป็นในระดับของกายภาพหรือร่างกาย (physical or corporal) หรือในระดับของจิตหรือจิตวิทยา (ibid; 130-31)

ข้อเสนอแบบลตทอนนำไปสู่ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับทัศนะที่ว่าเหตุการณ์มีลักษณะเป็นกลางๆ (neutral notion of event) คำว่าเหตุการณ์นี้หมายรวมทั้งเหตุการณ์ทางจิต (mental event) และเหตุการณ์ทางกาย (physical events) สิ่งทีข้อเสนอแบบลตทอนปฏิเสธ คือ "การที่เราเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่อย่างเป็นเอกเทศ" ในความสัมพันธ์กับความต่อเนื่องทางจิตหรือจิตวิทยา บุคคลจึงถือเป็นข้อเท็จจริงทีเพิ่มเข้ามา (further fact) อันเป็นการแยกในแง่ที่ว่าบุคคลคืออีกสิ่งทีต่างจากสมองและประสบการณ์ของเขา (ibid; 131) สิ่งทีทฤษฎีลตทอนลตทอนลงได้แก่ ใครบางคนทีเป็นเจ้าของร่างกายและประสบการณ์ของตัวเอง การบรรยายเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวเป็นการจำกัดมิติของการเป็นของฉััน (mineness) ไป

ริเกอร์เห็นว่าสิ่งทีข้อเสนอแบบลตทอนลตทอนลงไม่ใช่แค่เพียงความเป็นเจ้าของประสบการณ์ (mineness of experience) เท่านั้น หากแต่ยังเป็นความเป็นเจ้าของของร่างกายของฉัันด้วย อันเป็นการทำให้การเป็นเจ้าของร่างกายกลายเป็นกลาง ด้วยเหตุนี้ความแตกต่างทีแท้จริงระหว่างข้อเสนอแบบไม่ลตทอนกับข้อเสนอแบบลตทอนจึงไม่ใช่ทวินิยมระหว่างสารัตถะทีเป็นวิญญาณกับสารัตถะทีเป็นร่างกาย หากแต่เป็นร่างกายของฉัันเอง (my own possession) กับการบรรยายในลักษณะทีไม่เป็นบุคคล (impersonal description) ข้อเสนอแบบลตทอนในแง่นี้แสดงให้เห็นถึงการลตทอนร่างกายของใครบางคน (one's own body) ไปสู่ร่างกายทีไม่ใช่บุคคล (body as impersonal body) ซึ่งส่งผลให้เกิดการทดลองทางความคิดทีจะให้เห็นต่อไป (ibid; 132-33)

ประเด็นที่สองทีริเกอร์วิจารณ์พาร์ฟิต ได้แก่ประเด็นทีว่าปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์นั้นมีลักษณะกำหนดไม่ได้ (indeterminable) คือไม่สามารถตัดสินได้ว่าใช่หรือไม่ใช่ โดยอาศัยนิยายวิทยาศาสตร์ซึ่งคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ยืนยันความจริงทำให้ได้ข้อสรุปว่าเป็นสิ่งทีกำหนดไม่ได้ (indeterminable) นอกจากนี้ การเลือกกรณีปริศนาของพาร์ฟิตถูกกำกับโดยสมมติฐานแบบลตทอนดังทีได้อภิปรายไปแล้ว ตัวอย่างเช่นนิยายเกี่ยวกับการขนส่งทางไกล (teletransportation) ในประเด็นนี้ พาร์ฟิตเสนอตัวอย่างสองอย่างทั้งสองกรณีเป็นการถ่ายสำเนาแบบสมองของฉััน การถ่ายสำเนา

ส่งผ่านโดยคลื่นวิทยุไปสู่ผู้รับในดาวเคราะห์ดวงอื่น ซึ่งมีผู้ทำการจำลองแบบประกอบสร้างตัวจำลองของฉันด้วยข้อมูลที่เหมือนกันทางด้านโครงสร้างรวมทั้งลำดับเหตุการณ์ ในกรณีแรก สมอของฉันซึ่งร่างกายของฉันถูกทำลายระหว่างการเดินทาง คำถามก็คือฉันอยู่รอดในแบบจำลองของฉันหรือว่าฉันตายไปแล้ว กรณีนี้ไม่สามารถกำหนดชัดได้ (indeterminable) กล่าวคือในแง่อัตลักษณ์เชิงจำนวน ตัวจำลองของฉันเป็นคนอื่นต่างหากที่ไม่ใช่ฉัน แต่ในแง่ของอัตลักษณ์เชิงคุณภาพนั้น ตัวฉันกับแบบจำลองสามารถแทนกันได้ กรณีที่สอง สมอและร่างกายของฉันไม่ได้ถูกทำลาย แต่หัวใจของฉันบุบสลาย ฉันเผชิญหน้ากับตัวจำลองของฉันที่ดาวอังคาร ฉันดำรงอยู่พร้อมกับมัน มันรู้ว่าฉันกำลังจะตายก่อนมันและพยายามจะปลอมโยนด้วยการให้สัญญาว่ามันจะมาแทนที่ฉัน ฉันจะสามารถคาดหวังอะไรได้จากอนาคต ฉันจะตายหรืออยู่รอดในตัวจำลองของฉัน

ข้อสรุปที่พาร์ฟิตได้จากการกำหนดไม่ได้ (indeterminable) ของกรณีปริศนาคือ คำถามที่ถูกยกขึ้นมาถามนั้น โดยตัวมันเองแล้วว่างเปล่า คำตอบสามอย่างต่อไปนี้ก็เป็นไปไม่ได้ 1) ไม่มีบุคคลดำรงอยู่ที่เป็นคนเดียวกับฉัน 2) ฉันเป็นบุคคลเดียวกับหนึ่งในสองปัจเจกที่เป็นผลจากการทดลอง 3) ฉันเป็นบุคคลคนเดียวกับปัจเจกทั้งสอง ปฏิทรรศน์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นปฏิทรรศน์อันเป็นผลการเข้าใจปัญหาอัตลักษณ์ในแง่มุมมองของการเป็นสิ่งเดียวกัน (sameness) เท่านั้น นั่นคือ การยืนยันคำถามที่ว่าฉันจะอยู่รอดหรือไม่ มีความหมายเท่ากับคำถามที่ว่า จะมีบุคคลที่เป็นบุคคลเดียวกับฉันหรือไม่ การแก้ปัญหา ก็คือการพิจารณาว่ามันว่างเปล่า หากเปรียบเทียบวิทยาศาสตร์กับเรื่องเล่าที่เป็นวรรณกรรมแล้ว จะพบสิ่งที่การทดลองจากจินตนาการของ พาร์ฟิตขาดไปก็คือมิติของเวลา (temporality) ของนักเดินทางที่ถูกส่งข้อมูลของสมอไป การถ่ายสำเนาสมอและส่งไปยังดาวอีกดวงหนึ่งนั้นเป็นเพียงความเป็นเอกลักษณ์กันเชิงโครงสร้างเท่านั้น ซึ่งเปรียบได้กับรหัสพันธุกรรม ริเกอร์เห็นว่า ผู้ที่ถูกส่งผ่านข้อมูลทางสมอนั้นมีเรื่องราวเกิดขึ้นกับเขาด้วย คือมีทั้งความกลัวและสงสัยว่าจะอยู่รอดหรือไม่ อันเป็นการวิตกกังวลเกี่ยวกับตัวเอง ในแง่นี้ ปัญหาของการอยู่รอดนั้นแสดงให้เห็นถึงมิติของประวัติความเป็นมา (historicity) ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะบรรยายออกมาในลักษณะที่ไม่เป็นบุคคล (ibid; 133-36)

ความเชื่อที่สามที่พาร์ฟิตวิจารณ์คือความเชื่อที่เกี่ยวกับการตัดสินใจสำคัญที่เราให้กับปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับประเด็นที่กล่าวมาแล้ว คือ การตัดสินใจไม่ได้ของกรณีปริศนาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้สำหรับเราก็เป็นเพราะว่ามันสร้างปัญหาให้กับเรา ในกรณีปริศนาที่กล่าวมาแล้วที่การอยู่รอดเป็นประเด็นสำคัญ และการที่เรารู้สึกว่าเป็นปัญหา ก็เพราะว่าการตัดสินใจสำคัญเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเรา ประเด็นเกี่ยวกับกรณีปริศนาก็คือ แม้ว่าเราไม่รู้จะอะไรเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบุคคล แต่เราก็ยังรู้ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในกรณีปริศนาได้ อัตลักษณ์ของบุคคลจึงไม่ใช่ประเด็นสำคัญ ข้อโต้แย้งของริเกอร์ก็คือ เราอาจถามได้ว่า อัตลักษณ์นั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญสำหรับ "ใคร" ริเกอร์เห็นว่าการ

กังวลเกี่ยวกับตัวเอง (self-concern) นั้น เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับความเป็นตัวตน (selfhood) (ibid: 136-37)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพิจารณาอัตลักษณ์ของบุคคล โดยไม่แยกข้อแตกต่างระหว่างความเป็นสิ่งเดียวกันกับความเป็นตัวตนนั้น ทำให้เกิดปัญหาที่เรียกว่า ปฏิทรรศน์อัตลักษณ์ของบุคคล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องนำความเป็นตัวตนมาพิจารณาร่วมด้วย ปัญหาดังกล่าวทำให้เห็นข้อจำกัดหลายประการ เช่น การที่บุคคลเป็นเจ้าของประสบการณ์ และเป็นเจ้าของร่างกาย จากที่ได้กล่าวมาในหัวข้อ ประธานที่ถูกผู้ถึงและตัวประธานผู้พูด และผู้กระทำกับการกระทำ จะเห็นได้ว่า บุคคลตามทัศนะของริเกอร์นั้น นอกจากจะเป็นประธานผู้ที่สามารถถูกระบุอ้างอิงได้ (identifying reference) และเป็นเจ้าของภาคแสดงทั้งภาคแสดงทางกายภาพและภาคแสดงทางจิตแล้ว ยังเป็นตัวประธานผู้ระบุตัวเอง (self-designation) ได้ในฐานะผู้พูดและผู้กระทำ รวมทั้งเป็นเจ้าของร่างกายที่มีผู้ใช้ชีวิตอยู่ (lived body) ที่มี "อำนาจที่จะทำ" ในการริเริ่มที่จะส่งผลกระทบต่อโลกได้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับประเด็นทางจริยศาสตร์ที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ผ่านทางอ้อม อันได้แก่ ระดับอรรถศาสตร์และปฏิบัติศาสตร์นั้น ความเข้าใจตัวตนยังขาดมิติของกาลเวลา (temporality) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องพิจารณาในประเด็นอัตลักษณ์ของบุคคล ที่มีความถาวรในเวลา (permanence in time) ริเกอร์แสดงให้เห็นปัญหาของการพิจารณาอัตลักษณ์ของบุคคลเฉพาะด้านที่เป็นความเป็นสิ่งเดียวกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในบทต่อไปจะเป็นการพิจารณาอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่า ซึ่งริเกอร์เสนอเป็นทางออกให้แก่ปัญหาอัตลักษณ์ของบุคคล

อัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่าเกิดจากความเข้าใจเรื่องเล่า (narrative understanding) เช่นการวางโครงเรื่อง (emplotment) เป็นการร้อยเรียงองค์ประกอบต่างประเภทกันของการกระทำ เช่น เจตนา สาเหตุและความบังเอิญให้เป็นเรื่องราวหนึ่ง หรือเป็นการจัดรูปประสบการณ์ให้เป็นเรื่องเล่า ทำให้บุคคลสามารถเล่าเรื่องและติดตามเรื่องได้ จึงกล่าวได้ว่า อัตลักษณ์ของบุคคลนั้น จะต้องพิจารณาจากการกระทำที่ได้รับการร้อยเรียงเป็นเรื่องราวชีวิต การพิจารณาอัตลักษณ์ของบุคคลโดยใช้อัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่านี้ ทำให้อัตลักษณ์ของบุคคลมีลักษณะเป็นพลวัตตามกรอบของการวางโครงเรื่อง ซึ่งเป็นทางแก้ปัญหาที่นอกเหนือไปจากการพิจารณาว่า อัตลักษณ์คือการเทียบสิ่งหนึ่งกับตัวมันเองในเวลาที่ต่างกันตามทัศนะของล๊อค และการพิจารณาว่าอัตลักษณ์ของบุคคลหรืออัตลักษณ์ของตัวตนเป็นเพียงมายาภาพตามทัศนะของฮูม รายละเอียดของอัตลักษณ์เชิงเรื่องเล่าจะกล่าวถึงในบทต่อไป